

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
Σ.Δ.Ο
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
& ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ-ΒΑΣΙΛΕΙΑ I-II-III»

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

ΣΑΣΣΑΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

ΤΣΑΠΑΤΣΑΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Δρ. Β. ΜΠΑΜΠΑΛΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΜΑΙΟΣ 2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Η ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής υλοποιήθηκε με την υποστήριξη του επιβλέποντος καθηγητή μας Δρ. Βασίλειου Μπάμπαλου, στον οποίο θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας.

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η πτυχιακή εργασία είναι εξ' ολοκλήρου δικό μου έργο και κανένα μέρος της δεν είναι αντιγραμμένο από έντυπες ή ηλεκτρονικές πηγές, μετάφραση από ξενόγλωσσες πηγές και αναπαραγωγή από εργασίες άλλων ερευνητών ή φοιτητών. Όπου έχω βασιστεί σε ιδέες ή κείμενα άλλων, έχω προσπαθήσει με όλες μου τις δυνάμεις να το προσδιορίσω σαφώς μέσα από την καλή χρήση αναφορών ακολουθώντας την ακαδημαϊκή δεοντολογία.»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΑΣΣΑΛΟΣ , ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΑΠΑΤΣΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τραπεζική ενοποίηση μέσα στα πλαίσια της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Σύστημα που δημιουργήθηκε και λειτουργεί, επέφεραν ένα σύνολο προκλήσεων αλλά και κινδύνων, οι οποίοι συνδυάστηκαν με την διεθνή οικονομική κρίση και οξύνθηκαν. Η ανάγκη για Εποπτεία ήταν πλέον εμφανής και με σημαντικά καθοριστικό ρόλο για την αντιμετώπιση και πρόληψη των προκλήσεων και κυρίως των κινδύνων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του πλαισίου «Βασιλεία Ι» αρχικά και την εξέλιξη της σε «Βασιλεία ΙΙ» και «Βασιλεία ΙΙΙ», αντίστοιχα.

Λέξεις Κλειδιά:

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ευρωσύστημα, Τραπεζικό Σύστημα, Νομισματική Πολιτική, Εποπτεία, Βασιλεία.

ABSTRACT

The bank consolidation within Europe and the created and operated European banking system, has adopted a set of challenges and risks, which are combined with the international financial crisis and intensified. The need for supervision was the most evident and important key role in the treatment and prevention of challenges and main risks. This resulted in the creation of the “Basel I” initially, and progression in “Basel II” and “Basel III”, respectively.

Keywords:

European System of Central Banks (ESCB), European Central Bank, Eurosystem, Banking System, Monetary Policy Supervision, Basel.

Περιεγόμενα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1.1. Σκοπός Της Εργασίας.....	8
1.2. Χρησιμότητα - Δομή Εργασίας	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	10
2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ.....	10
2.1. Νομισματική Πολιτική & Ευρωσύστημα.....	12
2.2. Χρησιμότητα Του Τραπεζικού Συστήματος	20
2.3. Τραπεζικοί Κίνδυνοι.....	26
2.4. Ανάγκη Για Εποπτεία	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	42
3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	42
3.1. Η Αναδιάρθρωση Της Ευρωπαϊκής Οικονομίας Και Του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Συστήματος	42
3.2. Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ).....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	59
4. ΒΑΣΙΛΕΙΑ	59
4.1. Βασιλεία 1	62
4.2. Βασιλεία 2	65
4.3. Βασιλεία 3	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	76
5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	76
5.1. Σύγκριση – Συμπεράσματα	76
5.2. Προτάσεις Για Μελλοντική Έρευνα.....	83
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	85
Διαδίκτυο.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Σκοπός Της Εργασίας

Η εκπόνηση της πτυχιακής αυτής εργασίας, έχει ως σκοπό την πραγματοποίηση μιας ολοκληρωμένης προσπάθειας, για ανάλυση και αξιολόγηση του ρόλου του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Συστήματος και της ανάγκης του για Εποπτεία, καθώς επίσης και μια ολοκληρωμένη προσπάθεια για ανάλυση, αξιολόγηση και σύγκριση της «Βασιλείας Ι», της εξέλιξή της σε «Βασιλεία ΙΙ» και της ανάγκης για καθιέρωση της πλέον εξελιγμένης «Βασιλείας ΙΙΙ». Επομένως θα λέγαμε ότι η εργασία αυτή εστιάζεται στις προκλήσεις και τους κινδύνους που χαρακτηρίζουν το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Σύστημα, καθώς και στις λύσεις που αποδίδονται.

1.2. Χρησιμότητα – Δομή Εργασίας

Μετά το κεφάλαιο αυτό το οποίο είναι εισαγωγικό, ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο το οποίο αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Σύστημα και αναλύει τις προκλήσεις που αναδύονται από αυτό, αλλά και τις αντίστοιχες λύσεις τους.

Πιο αναλυτικά, καθορίζεται η έννοια, η χρησιμότητα και η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και του Ευρωσυστήματος, καθώς και η αποστολή που σχετίζεται με αυτά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Εν συνεχεία, αναλύονται οι προκλήσεις και οι τραπεζικοί κίνδυνοι οι οποίοι αναδύονται από τα ανωτέρω, και επεξηγείται η ανάγκη που προκύπτει κατόπιν αυτών για ενιαία Εποπτεία.

Ακολουθεί το τρίτο κεφάλαιο, το οποίο αναφέρεται γενικά στην τραπεζική ενοποίηση μέσα στα πλαίσια της Ευρώπης και όπου γίνεται μια περιγραφική ανάλυση επί του θέματος.

Εν συνεχεία, το τέταρτο κεφάλαιο που παρατίθεται, επικεντρώνεται στη «Βασιλεία». Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται η «Βασιλεία Ι», η εξέλιξή της σε «Βασιλεία ΙΙ» και η ανάγκη για καθιέρωση της πλέον εξελιγμένης «Βασιλείας ΙΙΙ».

Κατόπιν αυτών, τίθεται η αξιολόγηση αλλά και η σύγκριση μεταξύ των «Βασιλεία Ι», «Βασιλεία ΙΙ» και «Βασιλεία ΙΙΙ», ενώ προσεγγίζεται εν συνεχεία η επιρροή τους επάνω στο ενιαίο τραπεζικό σύστημα.

Εν κατακλείδι, αποδίδονται τα συμπεράσματα τα οποία απορρέουν, καθώς και προτάσεις για διερεύνηση στο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

Η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία μετά από αυτήν των ΗΠΑ, είναι η οικονομία της Ευρωζώνης, η οποία ιδρύθηκε το έτος 1999 με την ταυτόχρονη ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ασκεί πλέον την νομισματική πολιτική των χωρών οι οποίες υπάγονται στη ζώνη του Ευρώ, όπου από το 2001 είναι μέλος της και η Ελλάδα, καθώς η άσκηση της νομισματικής πολιτικής εκχωρήθηκε σε αυτήν από τις εθνικές τράπεζες των κρατών – μελών Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, αντίστοιχα, η Ευρωζώνη ως Οικονομική και Νομισματική Ένωση λειτουργεί ως το ‘υπερεθνικό όργανο’ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Έτσι, όσον αφορά στη ενιαία νομισματική πολιτική που ακολουθείται, η νομική της βάση εναπόκειται στη Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και στο Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, όπου η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) θεωρείται ως ο ‘πυρήνας του Ευρωσυστήματος και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)’. Κατόπιν αυτών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έχοντας πλέον νομική ταυτότητα σύμφωνα με το δημόσιο διεθνές δίκαιο, και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες ‘εκτελούν από κοινού τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί’.

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) είναι αποτελούμενο από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) αλλά και από όλες τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ‘είτε έχουν υιοθετήσει το ευρώ είτε όχι’.

Σχετικά με το Ευρωσύστημα γενικά, και αυτό αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες όμως έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Έτσι, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) θα υφίσταται και θα λειτουργεί για όσο χρονικό διάστημα υπάρχουν κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ, παράλληλα με το Ευρωσύστημα.

Τέλος, υποσημειώνεται το γεγονός ότι η Ευρωζώνη ουσιαστικά αποτελείται από τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως νόμισμα. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η ζώνη του ευρώ περιλαμβάνει στις μέρες μας 17 χώρες: την Ελλάδα, την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Ισπανία, την Κύπρο, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα, την Ολλανδία, την Πορτογαλία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Εσθονία και τη Φινλανδία.

Στη συνέχεια του κεφαλαίου αυτού αναλύεται η νομισματική πολιτική και το ευρωσύστημα, όπου εξηγούνται και αναλύονται περαιτέρω το ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), η αποστολή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωσυστήματος, η χρησιμότητα του τραπεζικού συστήματος, οι τραπεζικοί κίνδυνοι και η ανάγκη για εποπτεία του συστήματος.

2.1. Νομισματική Πολιτική & Ευρωσύστημα

2.1.1. Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)

Πιο αναλυτικά, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των 28 κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Τα νομικά κείμενα τα οποία θεσπίζουν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) είναι η "Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας" και το "Καταστατικό του ΕΣΚΤ", τα οποία «συντάχτηκαν με γνώμονα ότι όλα τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) θα υιοθετήσουν το ευρώ και, επομένως, το ΕΣΚΤ θα εκτελεί όλα τα καθήκοντα που απορρέουν από το ενιαίο νόμισμα». Ωστόσο, μέχρι τώρα δεν έχουν όλα τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακολουθήσει την ενιαία νομισματική πολιτική της Ευρωζώνης. Έτσι, μέχρι όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εισαγάγουν το ευρώ ως νόμισμά τους, το Ευρωσύστημα έχει αναλάβει τον ρόλο της «νομισματικής αρχής». Ο όρος "Ευρωσύστημα" ουσιαστικά βοηθά να στο να «γίνει κατανοητή η διάρθρωση των κεντρικών τραπεζών στη ζώνη του ευρώ».

**Διάγραμμα 1:
Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)**

Πηγή: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/Organization/Dnseis.aspx?FltFld=ID&FltVal=9>

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 105 παράγραφος 2 της ‘Συνθήκης’ και το άρθρο 3.1 του ‘Καταστατικού του ΕΣΚΤ’ εκχωρούν στο Ευρωσύστημα την αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί τα ακόλουθα βασικά καθήκοντα:

- να χαράσσει και να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ,
- να διενεργεί πράξεις συναλλάγματος,
- να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών,
- να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών-μελών.

2.1.2. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Ευρωσύστημα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μαζί με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες όπως προαναφέρθηκε «αποτελούν από κοινού» το Ευρωσύστημα, δηλαδή το σύστημα κεντρικών τραπεζών της Ευρωζώνης. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει «δεσμευτεί» στο να εκτελεί με αποτελεσματικότητα όλα τα καθήκοντα τα οποία έχει αναλάβει ως κεντρικής τράπεζας της Ευρωζώνης, και η αποστολή της είναι ασκώντας τα να επιδιώκει την επίτευξη του ύψιστου δυνατού «επίπεδου ακεραιότητας, ικανοτήτων, αποδοτικότητας και διαφάνειας».

Το Ευρωσύστημα, αποτελούμενο όπως προαναφέρθηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ και βρίσκονται στην Ευρωζώνη, λειτουργεί ως η νομισματική αρχή της ζώνης του ευρώ έχοντας ως βασικό του στόχο «τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών» ή με άλλα λόγια «τη διαφύλαξη της αξίας του ευρώ».

Πιο αναλυτικά, πρωταρχικός στόχος του Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών για το κοινό καλό, και σε δεύτερη φάση για το καλό «του ευρώ». Επιπροσθέτως, ως κύρια χρηματοπιστωτική αρχή, στοχεύει μέσω των ενεργειών του «στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προώθηση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης στην Ευρώπη».

Οι αρχές στις οποίες βασίζεται κατά την λειτουργία του είναι η αξιοπιστία, η εμπιστοσύνη, η διαφάνεια και η λογοδοσία, καθώς απώτερος σκοπός του είναι στην

επίτευξη μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους πολίτες της Ευρώπης αλλά και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Επίσης, όσον αφορά στις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές αρχές ενεργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της 'Συνθήκης', «λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της ανεξαρτησίας».

Τέλος, συμβάλλει σε στρατηγικό και λειτουργικό επίπεδο, στην επίτευξη των «κοινών σκοπών», με σεβασμό προς την «αρχή της αποκέντρωσης», ασκώντας σωστή διακυβέρνηση και εκτελώντας τα καθήκοντά του κατά τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό, έχοντας πνεύμα συνεργασίας και συλλογικότητας με τις εθνικές τράπεζες και με σκοπό να αξιοποιούνται οι συνέργειες, σε ένα πλαίσιο σαφώς καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων για όλα τα μέλη του Ευρωσυστήματος.

Όσον αφορά στους στρατηγικούς προσανατολισμούς του Ευρωσυστήματος, αυτό διέπεται από τους εξής:

- **Αναγνωρισμένη αρχή επί νομισματικών και χρηματοπιστωτικών θεμάτων**

Ως η νομισματική αρχή της ζώνης αναγνωρισμένη εντός και εκτός της Ευρώπης, το Ευρωσύστημα αναλαμβάνει τις απαραίτητες οικονομικές και νομισματικές αναλύσεις και υιοθετεί και υλοποιεί τις ενδεδειγμένες πολιτικές. Επίσης, ανταποκρίνεται κατάλληλα και αποτελεσματικά στις νομισματικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις.

- **Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική ενοποίηση**

Το Ευρωσύστημα επιδιώκει τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προώθηση της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής ενοποίησης σε συνεργασία με τις «καθιερωμένες θεσμικές δομές», έτσι συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτικών οι οποίες παρέχουν μια «υγιή αρχιτεκτονική για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο».

- **Αρχές του είναι: Λογοδοσία, αξιοπιστία και εμπιστοσύνη.**

- Το Ευρωσύστημα παρακολουθεί διαρκώς τις μεταβολές που επηρεάζουν τις αγορές χρήματος και τις χρηματοπιστωτικές αγορές και λαμβάνει προσεκτικά υπόψη το δημόσιο συμφέρον και τις ανάγκες των αγορών.
- **Κοινή ταυτότητα, σαφώς καθορισμένοι ρόλοι και αρμοδιότητες, καλή διακυβέρνηση**

Το Ευρωσύστημα επιδιώκει την ενίσχυση της κοινής του ταυτότητας, σε ένα πλαίσιο σαφώς καθορισμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων για όλα τα μέλη του, στηριζόμενο στις δυνατότητες και την ουσιαστική συμμετοχή όλων των μελών του, καθώς και στη δέσμευση και την προθυμία τους να εργαστούν με στόχο την επίτευξη συμφωνίας. Επιπλέον, το Ευρωσύστημα εφαρμόζει αποτελεσματικές και αποδοτικές οργανωτικές δομές και μεθόδους εργασίας.

Διάγραμμα 2: Ευρωσύστημα

THE EUROSISTEM

ORGANISATION

Πηγή: <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/Organization/Dnseis.aspx?FltFld=ID&FltVal=9>

Στη συνέχεια ακολουθεί η αναλυτική περιγραφή του Ευρωσυστήματος
βασισμένη σε τρεις άξονες:

- Αποστολή του Ευρωσυστήματος
- Βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος
- Δομή του Ευρωσυστήματος

Όσον αφορά στην αποστολή του Ευρωσυστήματος, σύμφωνα με το άρθρο 105, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ο πρωταρχικός σκοπός του είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, που «μεταφράζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) ως επίτευξη ρυθμών πληθωρισμού κάτω αλλά πλησίον του 2% σε μεσοπρόθεσμη βάση».

Επίσης, χωρίς να επηρεάζεται ο στόχος της σταθερότητας των τιμών, το Ευρωσύστημα στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συμβάλλει στην υλοποίηση των στόχων της «Κοινότητας», που περιλαμβάνουν «υψηλό επίπεδο απασχόλησης και αιεφόρο οικονομική ανάπτυξη». Εν κατακλείδι, η αποστολή του Ευρωσυστήματος, είναι ενεργώντας ως χρηματοπιστωτική αρχή, στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προώθηση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης στην Ευρώπη.

Όσον αφορά στα Βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος, η 'Συνθήκη' για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναθέτει στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) την αποστολή να «εκτελεί λειτουργίες κεντρικής τράπεζας για τη ζώνη του ευρώ». Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 105 παράγραφος 2 της 'Συνθήκης' και το άρθρο 3.1 του 'Καταστατικού του ΕΣΚΤ' εκχωρούν στο Ευρωσύστημα την αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί τα ακόλουθα βασικά καθήκοντα:

- *να χαράσσει και να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ,*
- *να διενεργεί πράξεις συναλλάγματος,*
- *να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών,*
- *να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών-μελών.*

Επιπροσθέτως, τα ευρύτερα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος αποτελούν τα ακόλουθα:

- η έκδοση τραπεζογραμματίων ευρώ, τα οποία είναι τα μόνα τραπεζογραμμάτια που έχουν ισχύ νόμιμου χρήματος στη ζώνη του ευρώ,
- η συλλογή των στατιστικών στοιχείων που απαιτούνται για την εκπλήρωση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος,
- η συμβολή στον σχεδιασμό και την τροποποίηση των κανόνων που αφορούν στις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας,
- η προώθηση ρυθμίσεων για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την αποτελεσματική διαχείριση χρηματοπιστωτικών κρίσεων,
- η συνεργασία με διεθνείς φορείς σε θέματα όπως η παγκόσμια ανάπτυξη και η μακροοικονομική σταθερότητα.

Όσον αφορά στη δομή του Ευρωσυστήματος, αυτό διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο και την Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΚΤ, όπου το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελεί το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ, τα τέσσερα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής και τους Διοικητές των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών (ΕθνΚΤ) των κρατών-μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ (επί του παρόντος 17 Διοικητές).

Επίσης το Διοικητικό Συμβούλιο διατηρεί το δικαίωμα να λαμβάνει τις πιο ουσιώδεις αποφάσεις για το Ευρωσύστημα από «στρατηγικής άποψης», καθώς έχει ορισθεί αρμόδιο για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ (καθορισμός των βασικών επιτοκίων, υποχρεωτικών διαθεσίμων, κλπ.) και για τον καθορισμό των «κατευθυντήριων γραμμών που πρέπει να ακολουθούν οι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος» κατά την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής.

Από την άλλη πλευρά, η Εκτελεστική Επιτροπή, η οποία απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τέσσερα μέλη, προετοιμάζει ουσιαστικά τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, έχει αρμοδιότητα να θέτει σε εφαρμογή τις αποφάσεις του και να διαχειρίζεται τις καθημερινές εργασίες της ΕΚΤ.

Τέλος, το τρίτο όργανο λήψης αποφάσεων «σε επίπεδο ΕΣΚΤ» είναι το Γενικό Συμβούλιο, το οποίο συνθέτουν ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ, καθώς και οι Διοικητές των ΕθνΚΤ των 27 κρατών-μελών της ΕΕ. Το Γενικό Συμβούλιο ουσιαστικά συμβάλλει στις «συμβουλευτικές και συντονιστικές λειτουργίες της ΕΚΤ και στις προετοιμασίες για την εκάστοτε διεύρυνση της ζώνης του ευρώ». Επίσης, θεωρείται και ως μεταβατικό όργανο, καθώς «εξακολουθεί να υφίσταται όσο υπάρχουν κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα».

2.2. Χρησιμότητα Του Τραπεζικού Συστήματος

2.2.1. Νομισματική Πολιτική

Σε αυτό το σημείο, επισημαίνεται χαρακτηριστικά ότι με τον όρο ‘Νομισματική Πολιτική’ εννοείται η πολιτική «καθορισμού των βασικών επιτοκίων της ΕΚΤ». Έτσι, όσον αφορά στη στρατηγική της Ενιαίας Νομισματικής Πολιτικής, καθώς το Ευρωσύστημα είναι αρμόδιο για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, με πρωταρχικό σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, η νομισματική πολιτική ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ).

Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου που αφορούν στη νομισματική πολιτική λαμβάνονται συνήθως στην πρώτη συνεδρίασή του, κάθε μήνα, με «γνώμονα την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου» και κοινοποιούνται μέσα από συνέντευξη Τύπου του Προέδρου της ΕΚΤ.

Σχετικά με τη στρατηγική της ενιαίας νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, αυτή διατυπώθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο κατά το έτος

ίδρυσής του το 1998 και επιβεβαιώθηκε «κατά την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε» τον Μάιο του 2003.

Πιο αναλυτικά, η στρατηγική νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος περιλαμβάνει έναν ορισμό για τη σταθερότητα των τιμών σε ποσοτικούς όρους και δύο ανάλογες αναλυτικές προσεγγίσεις.

Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τα εξής:

- Έναν ορισμό για τη σταθερότητα των τιμών σε ποσοτικούς όρους.
Το Διοικητικό Συμβούλιο επιδιώκει τη διατήρηση του ετήσιου ρυθμού πληθωρισμού κάτω αλλά πλησίον του 2% μεσοπρόθεσμα για τη ζώνη του ευρώ.
- Δύο αναλυτικές προσεγγίσεις
  - ο Οικονομική ανάλυση:
Κατά την οποία αξιολογούνται οι τρέχουσες οικονομικές και χρηματοοικονομικές εξελίξεις και οι συνέπειές τους για τον πληθωρισμό βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα. Στο πλαίσιο αυτό της οικονομικής ανάλυσης, δημοσιεύονται και οι προβλέψεις των εμπειρογνομόνων της ΕΚΤ και του Ευρωσυστήματος τέσσερις (4) φορές τον χρόνο.
  - ο Νομισματική ανάλυση:
Κατά την οποία αξιολογούνται οι γενικότερες συνθήκες ρευστότητας βάσει πληροφοριών για τις συνιστώσες και τους παράγοντες μεταβολής της ποσότητας χρήματος, με στόχο τη διασταύρωση των ενδείξεων για την εξέλιξη του πληθωρισμού που προέρχονται από την οικονομική ανάλυση σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα

Στο εν λόγω σημείο της μελέτης αυτής αξίζει να αναφερθούμε στον ρόλο που κατέχει η Τράπεζα της Ελλάδος σε σχέση με το Ευρωσύστημα δεδομένου του γεγονότος ότι η Ελλάδα ως χώρα ανήκει στη ζώνη του Ευρώ από το έτος 2001. Έτσι, η Τράπεζα της Ελλάδος λειτουργεί πλέον ως αναπόσπαστο τμήμα του Ευρωσυστήματος.

Πιο αναλυτικά όσον αφορά στον ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος και στις αρμοδιότητές της, αυτή συμμετέχει στη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος, συμμετέχει στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος και ενημερώνει το ελληνικό κοινό για τη νομισματική πολιτική που ακολουθείται στη ζώνη του ευρώ.

Πιο συγκεκριμένα, ισχύουν τα παρακάτω όπως διαφαίνεται και από τις ανακοινώσεις της Τράπεζας της Ελλάδος στο Διαδίκτυο:

- Συμμετέχει στη διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος:
Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ το οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις της νομισματικής πολιτικής.
- Συμμετέχει στην άσκηση της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος.
Η Τράπεζα της Ελλάδος παρέχει ρευστότητα και δέχεται καταθέσεις από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα εντός του πλαισίου της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος.
- Ενημερώνει το ελληνικό κοινό για τη νομισματική πολιτική που ακολουθείται στη ζώνη του ευρώ:
μέσα από τις τακτικές εκδόσεις της όπως είναι η Έκθεση Διοικητή και η Έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική.

Επίσης, όσον αφορά γενικότερα στην ενιαία νομισματική πολιτική, η τελευταία παρέχει τη δυνατότητα «Παροχής Έκτακτης Ενίσχυσης σε Ρευστότητα». Πιο συγκεκριμένα, τα πιστωτικά ιδρύματα στη ζώνη του ευρώ έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν χρηματοδότηση από τις κεντρικές τράπεζες είτε μέσω της «διενέργειας πράξεων νομισματικής πολιτικής», είτε σε «εξαιρετικές περιπτώσεις» και μέσω της «παροχής έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα (Emergency Liquidity Assistance - ELA)».

Επισημαίνεται ότι με τον όρο «έκτακτη ενίσχυση σε ρευστότητα» εννοείται η παροχή εκ μέρους οποιασδήποτε εθνικής κεντρικής τράπεζας (ΕθνΚΤ) του Ευρωσυστήματος είτε χρήματος ή/και κάθε άλλης μορφής στήριξης, η οποία ενδέχεται να επιφέρει αύξηση του χρήματος αυτής της κεντρικής τράπεζας προς «φερέγγυο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα», ή προς «όμιλο φερέγγυων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων», που αντιμετωπίζει προσωρινά προβλήματα ρευστότητας, χωρίς όμως η ενέργεια αυτή να «εντάσσεται στο πλαίσιο άσκησης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής».

Όσον αφορά στα μέσα άσκησης της Νομισματικής Πολιτικής, το Ευρωσύστημα διαθέτει ένα σύνολο «εργαλείων νομισματικής πολιτικής» προκειμένου να επιτευχθεί η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών που είναι και ο βασικός του στόχος. Έτσι, επισημαίνεται ότι ενώ η στρατηγική νομισματικής πολιτικής καθορίζει το «επίπεδο επιτοκίων στην αγορά χρήματος που απαιτούνται για να διατηρήσουν τη σταθερότητα τιμών», το λειτουργικό πλαίσιο επιτρέπει την επίτευξη του εν λόγω επιτοκίου.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) χρησιμοποιώντας σε κάθε περίπτωση το κατάλληλο σύνολο εργαλείων νομισματικής πολιτικής επιτυγχάνει να κατευθύνει τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια της «αγοράς χρήματος» με τη διαχείριση της ρευστότητας στην «αγορά χρήματος», να «σηματοδοτεί τις προθέσεις νομισματικής πολιτικής της» μέσω του καθορισμού των βασικών επιτοκίων της, και να προωθεί τη «λειτουργική αποδοτικότητα» και βοηθά τα πιστωτικά ιδρύματα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες ρευστότητάς τους κατά τρόπο «ομαλό».

Πιο αναλυτικά, η βάση του λειτουργικού πλαισίου του Ευρωσυστήματος εναπόκειται σε ορισμένες αρχές, των οποίων οι στόχοι είναι οι ακόλουθοι:

- η διευκόλυνση της αποδοτικής κατανομής των πόρων μιας ανοικτής οικονομίας με ελεύθερο ανταγωνισμό,
- η εξασφάλιση της λειτουργικής αποδοτικότητας στη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ανεξάρτητα από το μέγεθος και τη θέση τους στην περιοχή του ευρώ,
- η προστασία της αρχής της αποκέντρωσης στην εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής μέσα στη ζώνη του ευρώ,

- η εφαρμογή των αρχών της απλότητας, της διαφάνειας και της αποδοτικότητας δαπανών.

Επιπροσθέτως, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος εκτελείται με «αποκεντρωμένο τρόπο». Δηλαδή, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ λαμβάνει την απόφαση και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες είναι αρμόδιες για την εφαρμογή της.

Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται το γεγονός ότι το Ευρωσύστημα εκτελεί τις επονομαζόμενες «πράξεις ανοικτής αγοράς», προσφέροντας τις πάγιες διευκολύνσεις και υποχρεώνοντας τα πιστωτικά ιδρύματα να τηρούν ελάχιστα αποθεματικά.

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά στις πράξεις ανοικτής αγοράς του Ευρωσυστήματος, αυτές ταξινομούνται στις ακόλουθες κατηγορίες σχετικά με τους στόχους, την τακτικότητα αλλά και τις διαδικασίες τους, οι οποίες και αναλύονται στη συνέχεια:

1. πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης
2. πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης
3. πράξεις εξομάλυνσης βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας
4. διαρθρωτικές πράξεις

Όσον αφορά στις Πράξεις Κύριας Αναχρηματοδότησης, αυτές ουσιαστικά παρέχουν τακτικά ρευστότητα μέσω «αντισιρπετών συναλλαγών» με εβδομαδιαία συχνότητα και διάρκεια μιας εβδομάδας. Οι εν λόγω πράξεις εκτελούνται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) μέσω «τυποποιημένων δημοπρασιών». Από το έτος 2000, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) δημοσιεύει την πρόβλεψή της για τον μέσο όρο «των αυτόνομων παραγόντων προσδιορισμού της ρευστότητας» την ημέρα της ανακοίνωσης «των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης». Ενώ από το έτος 2004, κατόπιν της εφαρμογής του «νέου λειτουργικού πλαισίου του Ευρωσυστήματος» για τη νομισματική πολιτική, η ΕΚΤ δημοσιεύει «το ποσό ισορροπίας» στις πράξεις «κύριας αναχρηματοδότησης» την ημέρα της ανακοίνωσης και την ημέρα της «κατανομής», όπως επίσης και την «ενημερωμένη πρόβλεψη των μέσων αυτόνομων παραγόντων» την ημέρα της «κατανομής».

Όσον αφορά στις πράξεις πιο Μακροπρόθεσμης Αναχρηματοδότησης, αυτές ουσιαστικά είναι «αντιστρεπτές συναλλαγές παροχής ρευστότητας» με μηνιαία συχνότητα και διάρκεια τριών μηνών. Οι εν λόγω πράξεις στοχεύουν στην παροχή πρόσθετης «πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης στους αντισυμβαλλόμενους» και εκτελούνται από τις «ΕθνΚΤ» βάσει των «τυποποιημένων δημοπρασιών». Σε αυτές τις πράξεις, το Ευρωσύστημα, μη σκοπεύοντας να «σηματοδοτήσει το επίπεδο των επιτοκίων στην αγορά», ενεργεί ως «αποδέκτης τιμών».

Σε αυτό το σημείο, επισημαίνεται ότι οι «κύριες» αλλά και οι «πιο μακροπρόθεσμες πράξεις αναχρηματοδότησης» εκτελούνται σύμφωνα με το «προαναγγεληθέν ημερολόγιο δημοπρασιών» του Ευρωσυστήματος.

Όσον αφορά στις πράξεις Εξομάλυνσης Βραχυχρόνιων Διακυμάνσεων της ρευστότητας, αυτές εκτελούνται σε «ad hoc βάση», έχοντας ως στόχο τη διαχείριση της ρευστότητας στην αγορά και πιο συγκεκριμένα, προκειμένου να «αμβλύνουν τις επιπτώσεις» στα επιτόκια που προκαλούνται από «απροσδόκητες διακυμάνσεις ρευστότητας» στην αγορά. Οι πράξεις Εξομάλυνσης Βραχυχρόνιων Διακυμάνσεων της ρευστότητας εκτελούνται κυρίως ως «αντιστρεπτές συναλλαγές», αλλά μπορούν επιπροσθέτως να λάβουν είτε «τη μορφή οριστικής πράξης (αγοράς ή πώλησης)», είτε της ανταλλαγής νομισμάτων και είτε της αποδοχής καταθέσεων καθορισμένης διάρκειας.

Οι εν λόγω πράξεις, δηλαδή αυτές της Εξομάλυνσης Βραχυχρόνιων Διακυμάνσεων της ρευστότητας, διενεργούνται κανονικά από τις ΕθνΚΤ μέσω «ταχείας δημοπρασίας», αλλά μπορούν ακόμα και να χρησιμοποιηθούν «διμερείς διαδικασίες». Τέλος, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφασίζει εάν, υπό εξαιρετικές περιστάσεις, οι πράξεις Εξομάλυνσης Βραχυχρόνιων Διακυμάνσεων της ρευστότητας μπορούν να «διενεργηθούν από την ίδια την ΕΚΤ».

Εκτός των προαναφερθέντων πράξεων, το Ευρωσύστημα μπορεί να διενεργήσει και Διαρθρωτικές Πράξεις, στις περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες η ΕΚΤ επιθυμεί να ρυθμίσει τη «διαρθρωτική θέση του Ευρωσυστήματος έναντι του χρηματοπιστωτικού τομέα (είτε σε τακτική είτε σε μη τακτική βάση)». Οι εν λόγω διαρθρωτικές πράξεις διαθέτουν τη μορφή «αντιστρεπτέων συναλλαγών» και η έκδοση των «πιστοποιητικών χρέους» διενεργούνται από τις «ΕθνΚΤ» μέσω

«τυποποιημένων δημοπρασιών». Οι διαρθρωτικές πράξεις με τη μορφή «οριστικών συναλλαγών», από την άλλη, εκτελούνται μέσω των «διμερών διαδικασιών».

Στη συνέχεια, δίνεται μια συνοπτική ανάλυση η οποία αφορά στους αποδεκτούς τίτλους και στα μη εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία, όπως ορίζονται σύμφωνα με την «Πράξη Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής (ΣΝΠ) 54/27.2.2004» και μετά την τροποποίησή της με τις «Πράξεις ΣΝΠ 57/24.5.2005, 60/11.4.2006, 61/6.12.2006, 64/13.11.2007 και 68/27.11.2008». Έτσι, η Τράπεζα της Ελλάδος αποδέχεται εμπορεύσιμα και μη εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία των «αντισυμβαλλόμενων Πιστωτικών Ιδρυμάτων» ως «ασφάλειες για τη διενέργεια πράξεων νομισματικής πολιτικής και για την παροχή ενδοημερήσιας πίστωσης».

Οι «αντισυμβαλλόμενοι» του Ευρωσυστήματος έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν «αποδεκτά περιουσιακά στοιχεία σε διασυνοριακή βάση», δηλαδή μπορούν να λαμβάνουν χρηματοδότηση από την Εθνική Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) του κράτους - μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι, κάνοντας χρήση των περιουσιακών στοιχείων τα οποία βρίσκονται σε άλλο κράτος - μέλος. Το γεγονός αυτό εφαρμόζεται σύμφωνα με τον διακανονισμό πάσης φύσεως πράξεων με τις οποίες το Ευρωσύστημα παρέχει «ρευστότητα έναντι ασφάλειας» με τη μορφή «αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων». Τέλος, αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι το Σύστημα Ανταποκριτριών Κεντρικών Τραπεζών (ΣΑΚΤ) είναι που «εξασφαλίζει τη χρήση των αποδεκτών περιουσιακών στοιχείων σε διασυνοριακή βάση».

2.3. Τραπεζικοί Κίνδυνοι

Το ενιαίο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα έχει πληγεί με βίαιο τρόπο από τα εξής γεγονότα:

- Οι ευρωπαϊκές τράπεζες εκτέθηκαν ανεπανόρθωτα σε αμερικανικά ομόλογα που έχασαν την αξία τους την περασμένη δεκαετία
- Οι χώρες που απαρτίζουν την «ευρω - περιφέρεια» βρίσκονται σε βαθειά κρίση ειδικά στην σχέση δημοσίου χρέους- τραπεζών.

Η ζημιά των τραπεζών στο χρονικό διάστημα 2007-2010 ήταν στο 1 τρις ευρώ, στην χρονιά 2012 ανέρχεται στο ύψος των 2,4 τρις ευρώ με αποτέλεσμα την έλλειψη ρευστότητας κι αυτό επειδή στην Ευρώπη οι χρηματοδοτήσεις προέρχονται κυρίως από τον τραπεζικό δανεισμό ενώ στην Αμερική από την αγορά κεφαλαίων και το χρηματιστήριο

Εκτιμήσεις λένε ότι αυτή η κατάσταση συνεχίστηκε και το 2013 οπότε αυτήν την χρονιά μειώθηκε ακόμα περισσότερο το ενεργητικό των τραπεζών σχεδόν κατά 850 δις ευρώ. Βέβαια αυτό δεν είναι ενδεικτικό πτώχευσης γιατί το ενεργητικό τους ανέρχεται στα 32 τρις ευρώ, τριπλάσιο του ΑΕΠ της ευρωζώνης.

Τα κυριότερα προβλήματα του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος είναι:

- α) η έλλειψη ιδιωτικών κεφαλαίων, σε συνδυασμό με τα υψηλά leverage (μόχλευση) και πολλά NPLs,
- β) ο σχεδιασμός ενός πιο αποτελεσματικού και σταθερού τραπεζικού μοντέλου, χωρίς ρίσκο στις επενδύσεις και αδιαφάνεια,
- γ) ο κατακερματισμός του ενιαίου χρηματοπιστωτικού τομέα, η ύπαρξη πολλών προβληματικών τραπεζών ώστε να υπάρχει πρόβλημα στην εμπέδωση της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ
- δ) η αλληλέγγυα σχέση μεταξύ τραπεζών και κρατών, όπως αυτό φαίνεται στην σχέση μεταξύ των αποδόσεων των ασφαλιστρων κινδύνου (CDS) των κρατών και των ασφαλιστρων κινδύνου των τραπεζών.

Η κρίση του εκάστοτε κρατικού χρέους είναι άρρηκτα δεμένη με την τραπεζική κρίση της κάθε χώρας κι αυτός ο δεσμός επιδεινώνει την κατάσταση ύφεσης της οικονομίας της προβληματικής χώρας αλλά και της ευρωζώνης γενικά.

Τα δύο πρώτα προβλήματα επειδή αφορούν την τραπεζική εικόνα είναι μάλλον πιο εύκολο να επιλυθούν. Τα δύο επόμενα είναι δύσκολο γιατί απηχούν δομικές δυσκολίες των μελών της ευρωζώνης και χρειάζονται διαδικασίες κι αποφάσεις οικονομικά επώδυνες. Πρέπει να σκεφτούμε ότι τα προβλήματα σε κάθε χώρα έχουν γεννηθεί από διαφορετικά αίτια. Στην Ιρλανδία και την Ισπανία προκλήθηκε από την φούσκα των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων, ενώ στη χώρα

μας από το PSI+, τη μείωση δηλαδή της καταθετικής βάσης αλλά και τη βαθιά και παρατεταμένη ύφεση, παρόλα αυτά προβλήματα με τις τράπεζες έχουν και οι χώρες του πυρήνα της ευρωζώνης

Ας προβληματιστούμε με τις συστημικές γερμανικές τράπεζες που ενώ έχουν εξαιρετική ρευστότητα, έχουν παράλληλα προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας τόσο οι ίδιες όσο και οι περιφερειακές τράπεζες της χώρας (οι γνωστές «landesbanks»). Η περίοδος λοιπόν που βιώνει η Ευρώπη είναι περίοδος λαθών, αλλαγών, χειραγώγηση του τραπεζικού επιτοκίου Libor, οι λάθος χρηματιστηριακές κινήσεις, τα credit default swap (CDS), τα θέματα της εσωτερικής πληροφόρησης κλπ., οι ευρωπαϊκές τράπεζες, για να επιβιώσουν πρέπει να κάνουν συμμαχίες έτσι ώστε να ξαναπάρουν τον σοβαρό ρόλο τους στην οικονομία των χωρών τους, ενώ από την άλλη πρέπει να εξασφαλιστεί η νομισματική σταθερότητα στο σύνολο της ευρωζώνης.

Όσον αφορά ειδικότερα στις «σημερινές» προκλήσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών, αναφέρονται χαρακτηριστικά τα ακόλουθα. Η ΕΚΤ μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2014 θα αποφασίσει τα νέα πιο αυστηρά τεστ αντοχής των τραπεζών, με τα οποία θα προσδιοριστούν οι κεφαλαιακές ανάγκες των ευρωπαϊκών τραπεζών. Θα εφαρμοστούν λοιπόν τα διεθνή πρότυπα κεφαλαιακής επάρκειας της Βασιλείας III, ενώ υπάρχουν ήδη πιο αυστηροί κανόνες στο κοινοτικό δίκαιο (CRD IV), παράλληλα κι η «FED» (κεντρική ομοσπονδιακή τράπεζα της Αμερικής) εφαρμόζει ήδη παρόμοιους κανόνες.

Με αυτούς τους κανόνες επιβάλλεται στην τράπεζα να κατέχει περισσότερα ιδιωτικά κεφάλαια και να ξεφορτωθούν μέχρι το 2018 όλα τα βάρη του ισολογισμού τους ύψους 3,2 τρις ευρώ. Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο θα εφαρμοστεί από τον Ιανουάριο του 2018 και θα αφορά την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών θα γίνεται με την ανάληψη του κόστους από τους πιστωτές («διάσωση με ίδια μέσα»), το γνωστό bail in και με τη συμβολή των εθνικών ταμείων εξυγίανσης, και του «ESM».

Σύμφωνα με αυτήν τη διαδικασία, ένα τραπεζικό ίδρυμα θα ανακεφαλαιοποιείται με διαγραφή ή αποδυνάμωση των μετόχων του ενώ οι πιστωτές τους θα ελαττώνουν τις απαιτήσεις τους ή θα μετοχοποιούνται, οι ανάγκες της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών θα καλύπτονται πλέον με την μείωση των απαιτήσεων των μετόχων, των πιστωτών και των ανασφάλιστων καταθέσεων άνω των 100.000 ευρώ, ξεκινώντας πρώτα από τις μεγάλες εταιρίες, μετά τα φυσικά

πρόσωπα και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αυτά που δεν θα ακουμπάνε είναι οι μισθολογικές υποχρεώσεις των εταιριών ή του δημοσίου, τα καλυμμένα ομόλογα και τα διατραπεζικά δάνεια με περίοδο ωριμότητας μικρότερη των επτά ημερών. Η προσφυγή στον Ευρωπαϊκό Σταθεροποιητικό Μηχανισμό (ESM) για την άμεση ανακεφαλαιοποίηση θα επιλέγεται ως η έσχατη λύση και θα συνοδεύεται από “conditionality”.

Στο παρελθόν οι πιστωτές έχουν αναλάβει ξανά το κόστος διάσωσης των τραπεζών (Ισπανία, Ολλανδία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο), για πρώτη φορά αποφάσεις του Ecosfin θεσμοθετούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο επισήμως την αρχή της «διάσωσης με ίδια μέσα», σηματοδοτώντας έτσι την αλλαγή φιλοσοφίας στη διαχείριση των τραπεζικών κρίσεων (πρόσφατο παράδειγμα η διάσωση της Κύπρου). Με αυτήν την μέθοδο το κόστος εξυγίανσης των προβληματικών τραπεζών δεν θα βαρύνει πλέον τα δημόσια ταμεία.

Είναι εξαιρετικό πως από το 2008 μέχρι σήμερα, το κόστος εξυγίανσης των τραπεζών ανήλθε συνολικά στα 1,6 τρισ. ευρώ, με κύρια πηγή χρηματοδότησης τους κρατικούς προϋπολογισμούς. Βάσει αυτού του σχεδίου ο εκάστοτε καταθέτης μετατρέπεται σε επενδυτή χωρίς να του ζητηθεί η άδεια ούτε να του δοθεί η προηγούμενη πληροφόρηση και αφορά όλους τους καταθέτες άνω των 100.000 ευρώ. Αυτό προκαλεί αστάθεια στην τραπεζική κίνηση κάνει τους καταθέτες να ζουν με αβεβαιότητα και γενικά είναι ρίσκο και μεγάλο μειονέκτημα το bail-in για τον τραπεζικό κλάδο και την οικονομία γενικότερα. Μόνο με την αποκατάσταση των κεφαλαιακών δεικτών θα επανέρθει η εμπιστοσύνη των επενδυτών στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο (σήμερα στην ευρω-περιφέρεια οι τράπεζες διαπραγματεύονται με P/BV μεταξύ 0,4 – 0,6), θα μειώσει το κόστος δανεισμού του σε χαμηλά επίπεδα, καθιστώντας έτσι τον τραπεζικό τομέα ανθεκτικότερο σε μελλοντικές χρηματοπιστωτικές δυσκολίες.

Ένα άλλο καυτό ζήτημα των ευρωπαϊκών τραπεζών είναι η υιοθέτηση των νέων κανόνων για τη δομή, την οργάνωση και τη λειτουργία τους, που θα διαχωρίσουν στο μέλλον τις επενδυτικές δραστηριότητες από την εμπορική τραπεζική και θα φέρουν «μεγαλύτερη τυποποίηση και διαφάνεια στον τομέα των εξω-χρηματιστηριακών παραγώγων (OTC derivatives)». Η εις βάθος ανασυγκρότηση των τραπεζικών ιδρυμάτων θα φέρει τα ακόλουθα αποτελέσματα:

1. θα αποσαφηνίσει το πλαίσιο των εποπτικών και διοικητικών αρμοδιοτήτων,
2. θα μειώσει το ρίσκο οριζόντιας μετάδοσης της κρίσης στο μέλλον
3. θα βοηθήσει την άμεση εκκαθάριση των τραπεζών όταν κριθεί αναγκαίο.

Σύμφωνα με την «Έκθεση Liikanen» προτείνεται «οι δραστηριότητες που αφορούν τις επενδύσεις ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών να μεταφέρονται σε μια χωριστή οντότητα». Με άλλα λόγια, ο κάθε τραπεζικός όμιλος που διαθέτει «επενδυτικό ενεργητικό» υψηλότερο των 100 δισ. ευρώ (ή ένα «χαρτοφυλάκιο επενδύσεων» αντίστοιχο του 15% - 25% του συνολικού ενεργητικού του), θα πρέπει να ιδρύσει «μία νέα νομική οντότητα με διαφορετική βάση κεφαλαίων από την παραδοσιακή τράπεζα».

Αναφέρεται χαρακτηριστικά σε αυτό το σημείο ότι ανάλογες ρυθμίσεις «προωθούνται» και στο αμερικάνικο τραπεζικό σύστημα, όπου «επαναφέροντας τη φιλοσοφία του νόμου Glass-Steagall», ο «κανόνας Volcker» στην Αμερική τείνει να «αποσυνδέσει τις επενδυτικές συναλλαγές» από την εμπορική τραπεζική, περιορίζοντας έτσι σε μεγάλο βαθμό τις επενδύσεις που διενεργούνται για λογαριασμό της ίδιας της τράπεζας (prop trading), ενώ στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η «Έκθεση Vickers» στην Μεγάλη Βρετανία.

Παρόλο που το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο έχει στόχο να καλυτερεύσει την αντοχή των τραπεζών σε περίοδο κρίσης ώστε να εξασφαλίζεται η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, αυξάνει το κόστος δανεισμού με αποτέλεσμα η αγορά να μην κινείται και εξαφανίζει την έμμεση κρατική εγγύηση κεφαλαίων για την ύπαρξη επενδυτικής δραστηριότητας. Αυτό όμως θα έχει σαν αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση της κατάρρευσης των τραπεζών μια και δεν θα γίνονται ακραίες επενδυτικές κινήσεις από μέρους των τραπεζών.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στις προκλήσεις για την ίδια την ΕΚΤ, επισημαίνονται τα ακόλουθα. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν μπορεί πλέον να εγγυηθεί τη διάθεση κεφαλαίων με ίσους όρους σε ολόκληρη την ευρωζώνη, αυτό από μόνο του είναι ένα σημαντικό πρόβλημα μιας και δεν υπάρχει μια ενιαία χρηματοπιστωτική αγορά αλλά κομμάτια άνισης μεταχείρισης.

Υπό κανονικές συνθήκες η ΕΚΤ θα είχε τη δυνατότητα να «εγγυηθεί» ότι η μείωση του βασικού της επιτοκίου θα επιφέρει, για παράδειγμα, ανάλογη μείωση του κόστους χρηματοδότησης των επιχειρήσεων («το βασικό κανάλι μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής») σε όλη τη ζώνη του ευρώ. Παρόλα αυτά, με το «σπάσιμο» του «μηχανισμού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής», η επερχόμενη μείωση του επιτοκίου δεν συνεπάγεται σε μείωση του κόστους χρηματοδότησης για όλα τα κράτη- μέλη της ζώνης ευρώ.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα όταν η ΕΚΤ το έτος 2003 «άσκησε περιοριστική πολιτική αυξάνοντας το επιτόκιο από 2% στο 4%, η αύξηση στο κόστος χρηματοδότησης των επιχειρήσεων αυξήθηκε ισόποσα από το 4% στο 6%», αλλά, όταν η ΕΚΤ μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το έτος 2008 «μείωσε το επιτόκιο στο 1% από το 4,25%, το κόστος δανεισμού των επιχειρήσεων δεν μειώθηκε αντίστοιχα και στον ίδιο βαθμό» για όλες τις τράπεζες της ζώνης του ευρώ.

Η μεγάλη διαφορά στο κόστος δανεισμού των τραπεζών στην ζώνη του ευρώ στις μέρες μας, έγκειται στο γεγονός ότι «οι μακροοικονομικές συνθήκες σε εθνικό επίπεδο, όπως και η φερεγγυότητα του κρατικού χρέους, επηρεάζουν σημαντικά την πιστοληπτική τους ικανότητα». Ως εκ τούτου, το κόστος δανεισμού των επιχειρήσεων των χωρών - μελών της ευρω-περιφέρειας, και πιο πολύ των μικρομεσαίων, απέκλινε σε μεγάλα επίπεδα και «υπονόμευε» τις προσπάθειες επανάκτησης της ανταγωνιστικότητάς τους.

Επομένως, λόγου χάρη, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην ευρω-περιφέρεια να είναι θέση να δανείζονται «ακριβότερα» από τις αντίστοιχες του «πυρήνα», (με ποσοστό 4.4% στην Ιταλία, 5.4% στην Ισπανία και 6.6% στην Πορτογαλία, ενώ τα επιτόκια για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Γερμανίας να αγγίζουν το 3%, της Γαλλίας το 2.9%, της Φιλανδίας το 2.8% και της Αυστρίας το 2.3%). Ιδίως, η διαφορά επιτοκίου για τις μικρομεσαίες σε σχέση με τις «μεγάλες» επιχειρήσεις είναι πολύ υψηλότερη στις χώρες της ευρω-περιφέρειας (λόγου χάρη: 2.3 ποσοστιαίες μονάδες για την Ισπανία, ενώ μόλις 1 ποσοστιαία μονάδα στην Γαλλία).

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με σχετικά πρόσφατη μελέτη της ΕΚΤ, η ίδια «αναγνωρίζει» τα πραγματικά εμπόδια που υπάρχουν στην «προσφορά πίστωσης

(credit supply)» σε κάποιες χώρες - μέλη της ευρω-περιφέρειας, με βασικές αιτίες τις εξής:

- τη διαρκώς συνεχιζόμενη ύφεση,
- την απομόχλευση
- τη μείωση εξάρτησης από τον δανεισμό της ΕΚΤ (*LTRO* ή/και *ELA*)

Κατά την περίοδο του Οκτωβρίου του 2012 μέχρι και του Μαρτίου του 2013, το μεγαλύτερο ποσοστό (70%-80%) των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που «εδράζονται» στα κράτη-μέλη του πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έλαβαν δάνεια αποκλειστικά από το δικό τους τραπεζικό σύστημα, σε αντίθεση με το αντίστοιχο ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της ευρω-περιφέρειας, το οποίο «περιορίστηκε στο 30%-50%».

Όσον αφορά στην Ελλάδα συγκεκριμένα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες έλαβαν τα αναγκαία κεφάλαια από τις ελληνικές τράπεζες άγγιξαν μόλις το 25%. Επομένως, η ΕΚΤ ούσα ο απόλυτα υπεύθυνος φορέας για την «ομαλή μετάδοση της νομισματικής πολιτικής» στις χώρες της ζώνης του ευρώ, όφειλε να παρέμβει και να «βελτιώσει τη ρευστότητα» του τραπεζικού συστήματος αλλά και αυτήν της «πραγματικής» οικονομίας. Έτσι, προσέφερε συνολική ρευστότητα της τάξης των 1 τρισ. ευρώ, με επιτόκιο 1 % και περίοδο λήξης τριών ετών (*LTROs*), στην προσπάθεια της αυτή να «άρει τις ασφυκτικές συνθήκες πίστωσης» των τραπεζών της ευρω-περιφέρειας. Παρόλα αυτά, ναι μεν η «διευκόλυνση» αυτή ανέλαβε μέρος ευθύνης στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στη διατραπεζική αγορά, ωστόσο ένα μέρος των πιστώσεων αυτών «επανακατατέθηκε» στην ίδια την ΕΚΤ, ενώ ένα άλλο μεγάλο μέρος χρησιμοποιήθηκε απλά για την «αγορά δημόσιου χρέους από τη δευτερογενή αγορά».

Το τέταρτο και πιο δύσκολο πρόβλημα είναι ο δεσμός τραπεζών και κρατών που αναδείχθηκε με την πρόσφατη διπλή κρίση στην ευρωζώνη που αφορούσε κράτη-μέλη μιας νομισματικής ένωσης, κάτι που επιδεινώνει την δυνατότητα επέκτασης της κρίσης (*contagion*). Το πρόβλημα αυτό δεν αφορά μόνο την ΕΚΤ αλλά και τις κυβερνήσεις όλων των ευρωπαϊκών κρατών. Η έλλειψη μηχανισμών εκκαθάρισης των τραπεζών με προβλήματα, τα κράτη το μόνο που μπορούσαν να κάνουν ήταν να βοηθήσουν αυτές τις τράπεζες με κρατικά κεφάλαια κι αυτό ισχύει

και στις περιφερειακές χώρες αλλά και στον σκληρό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από την άλλη πλευρά, όπως είναι γνωστό, κάποια κράτη όπως η Ιρλανδία, πλήρωσαν το κόστος της εξυγίανσης και εκκαθάρισης των τραπεζών τους με ολέθριες συνέπειες για τη δημοσιονομική τους ακεραιότητα. Αντιστρόφως, στην Πορτογαλία οι τράπεζες χρεώθηκαν τις δημοσιονομικές κακές επενδύσεις των κρατών τους την μείωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης των κρατικών ομολόγων μεγάλωσε το κόστος δανεισμού τους και χειροτέρευσε την κεφαλαιακή τους επάρκεια. Για την επίλυση αυτού του μεγάλου προβλήματος η ΕΚΤ πήρε μέτρα ώστε να μην φορτωθούν οι τράπεζες την δημοσιονομική κρίση.

Όσον αφορά πιο ειδικά στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, αναφέρεται χαρακτηριστικά το γεγονός ότι η κρίση τα τελευταία τέσσερα χρόνια και η διπλή αναδιάρθρωση του χρέους της χώρας (PSI+ και επαναγορά ομολόγων) είχαν ως αποτέλεσμα την αρνητική θέση των ελληνικών τραπεζών και τον αποκλεισμό τους από κάθε είδους δανεισμό από την ευρωπαϊκή και διεθνή διατραπεζική αγορά, ώστε να αναγκαστούν να προσφύγουν στον έκτακτο μηχανισμό ρευστότητας της ΕΚΤ (τον ακριβό ELA).

Το γεγονός αυτό, καθώς και η εξαγωγή και ανάληψη καταθέσεων και οι κακής ποιότητας δανειακές συμβάσεις και πληρωμές των δανειακών συμβάσεων λόγω της ύφεσης, αλλά και η αδυναμία αποπληρωμής τους από το σύνολο των δανειζομένων, έφτασαν την βιωσιμότητα των τραπεζών σε μεγάλη κρίση. Η σωστή κίνηση ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών με κεφάλαια από το ΤΧΣ και τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου έκανε τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας να επανέλθουν σε υγιή επίπεδα έτσι ώστε να αντιμετωπίζονται με εμπιστοσύνη. Έτσι, ο νέος χάρτης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος πλέον αποτελείται από τέσσερις συστημικές και πλήρως κεφαλαιοποιημένες τράπεζες, καθώς και λίγες μικρότερες τράπεζες, εξίσου όμως κεφαλαιοποιημένες.

Για να ολοκληρωθεί όμως η εξυγίανση των ελληνικών τραπεζών θα πρέπει να επιτευχθεί κατάθεση των επιχειρησιακών σχεδίων τους αναφορικά με τον

«εξορθολογισμό του λειτουργικού τους κόστους», ενώ παράλληλα θα πρέπει να απεξαρτητοποιηθούν από το «ELA», γεγονός που θα «συμβάλλει στην επιστροφή στην κερδοφορία στο άμεσο μέλλον». Επίσης σημειώνεται ότι «η επικείμενη διόρθωση» στις τιμές των ακινήτων, θα έχει ως αποτέλεσμα να επηρεασθούν οι ισολογισμοί των τραπεζών. Εδώ μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι τέσσερις αυτές συστημικές τράπεζες θα ήταν σοφό να ιδρύσουν μια «κακή» τράπεζα όπου θα φορτώσουν όλα τα προβληματικά περιουσιακά στοιχεία του ομίλου. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα ότι η «καλή» τράπεζα θα απελευθερωνόταν από τα βάρη και θα μπορούσε να προχωρήσει σε καινούριους δανεισμούς και επενδυτικές κινήσεις.

Δεν πρέπει βέβαια να μην σκεφτόμαστε ότι η πιστωτική επέκταση είναι προσωρινά δύσκολη. Οι εκτιμήσεις του ΔΝΤ προβλέπουν αρνητική τάση μέχρι το 2015. Αυτό προκαλεί ερωτήματα για το πότε ακριβώς θα μπορέσουν οι τράπεζες να περάσουν σε θετικό ρυθμό ανάπτυξης. Η προσπάθεια λοιπόν των τραπεζών προσβλέπει στην επένδυση κεφαλαίων, γι' αυτό είναι σημαντικό ότι η Κυβέρνηση ίδρυσε το Ελληνικό Επενδυτικό Ταμείο στα πρότυπα της γερμανικής τράπεζας KfW, που ρόλος του είναι να βοηθάει θεσμικά, χρηματοοικονομικά και τεχνικά στην χορήγηση δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ώστε να δύναται να «ανοίξει» η αγορά.

2.4. Ανάγκη Για Εποπτεία

Όσον αφορά στην «επόμενη μέρα μετά την κρίση», οι νέοι κανόνες και η εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι οι παράγοντες που την χαρακτηρίζουν.

Πιο αναλυτικά, το ξέσπασμα της κρίσης προκάλεσε πανικό στις κυβερνήσεις, όταν άρχισαν να αντιλαμβάνονται τον όγκο του προβλήματος και τις επιπτώσεις του στις τράπεζες, αλλά και ανάμεσα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς και στην πραγματική οικονομία. Η άμεση καταστροφή του συστήματος αλληλο-δανεισμού των τραπεζών, επειδή δεν υπήρχε εμπιστοσύνη ανάμεσά τους, επέφερε «ελάχιστη και

πολύ ακριβή» παροχή ρευστότητας. Η κάθε κυβέρνηση έσπευσε να λάβει επείγοντα μέτρα, αλλά δεν ήταν όλα αντικειμενικά σωστά και επομένως αποτελεσματικά.

Πιο συγκεκριμένα, κάποια μέτρα είχαν να κάνουν με κρατικοποιήσεις τραπεζών, κάποια άλλα αφορούσαν τη μείωση του ΦΠΑ και άλλα πολιτικές διεργασίες, που επέφεραν αρνητική επίπτωση στον νομισματικό τομέα. Πολλές χώρες αιφνιδιάστηκαν και δεν είχαν τη δυνατότητα άμεσης λήψης μέτρων. Άλλη αιτία ήταν η αναστάτωση, που επέφερε ο φόβος της πτώχευσης. Επιπροσθέτως, επειδή το όλο ζήτημα είχε ανατεθεί και σε άλλους παράγοντες εκτός από την Κεντρική Τράπεζα, είχαν και θέμα συντονισμού. Επίσης, υπήρξαν επεμβάσεις πρωθυπουργών, που έπαιρναν κάθε λογής μέτρα, όπως για παράδειγμα σημειώνει ο κ. Σαπουντζόγλου «να δούμε την περίπτωση δημιουργίας ενός ταμείου με στόχο την αναχρηματοδότηση της οικονομίας ή μια τράπεζα που θα αγοράζει τα «κακά» στοιχεία του χρηματοοικονομικού συστήματος.

Έτσι έχουν τα πράγματα και ενημερωνόμαστε πλέον κάθε τρεις μήνες για τα αποτελέσματα των τραπεζών και των επιχειρήσεων. Όσον αφορά τις τράπεζες, δεν μπορούμε να έχουμε αντικειμενική εικόνα, γιατί ακόμα υπάρχουν «τοξικά κατάλοιπα» και οι οικονομικές παροχές του κράτους. Ακόμα και με τα μέτρα που συνεχώς λαμβάνονται, δεν είναι δυνατή η γνώση του ποσοστού επιτυχίας του αρχικού στόχου. Εδώ θα αναφέρω την περίπτωση του «πακέτου των 28 δις ευρώ», που δόθηκε στις ελληνικές τράπεζες. Η κοινή γνώμη, που δεν έχει ιδέα για τις «εσωτερικές κατανομές και χρήσεις των τριών διακριτών πακέτων των 28 δις ευρώ», πίστεψε ότι αυτά τα κεφάλαια μπήκαν στην αγορά. Όμως οι αριθμοί είναι εντελώς πλασματικοί.

Εκτός από τα διάφορα μέτρα για την ενίσχυση της οικονομίας, που είναι εντελώς προσωρινά, έχει ανοίξει διάλογος «ανάμεσα στον πολιτικό κόσμο, τους διεθνείς εποπτικούς οργανισμούς, την επιστημονική κοινότητα και το χρηματοπιστωτικό σύστημα». Το βασικό ζητούμενο είναι, ποιοι και πώς θα εποπτεύουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και ποιες θα είναι οι παρεμβατικές ρυθμίσεις για να μειωθεί ο κίνδυνος να υπάρξει νέα κρίση.

Όσον αφορά στις ρυθμιστικές παρεμβάσεις που αφορούν στην επάρκεια κεφαλαίων, επισημαίνεται ότι, μεταξύ άλλων μέτρων που πρόκειται να ληφθούν,

είναι να υποχρεούνται οι τράπεζες να έχουν μόνιμα υψηλότερα δικά τους κεφάλαια, το ύψος των οποίων θα διαφέρει ανάλογα τη φάση του οικονομικού κύκλου. Θα κυμαίνεται και θα είναι μεγαλύτερο ή χαμηλότερο ανάλογα την οικονομική φάση (ανάπτυξη-ύφεση). Βέβαια, πολλοί τραπεζίτες διαφωνούν με αυτό, διότι πιστεύουν, ότι αν υπάρξει παρόμοια με την παρούσα κρίση ακόμα και τα υψηλότερα των κεφαλαίων δεν θα μπορέσουν να σώσουν την κατάσταση.

Όμως, οι κυβερνήσεις των χωρών των G-20 και των αρχών εποπτείας διατείνονται, ότι η ύπαρξη της κρίσης οφείλεται στην έλλειψη μεγάλων κεφαλαίων στις τράπεζες. Πρέπει επίσης να σημειωθεί όπως επισημαίνει ο κ. Χαρδούβελης ότι στις Η.Π.Α. οι τράπεζες εμφανίζονταν να έχουν «υψηλά ίδια κεφάλαια», έχοντας καταφέρει «να υπακούουν το γράμμα του νόμου, παραβιάζοντας όμως το πνεύμα του». Καθώς είχαν δημιουργήσει θυγατρικές, οι οποίες δεν καταγραφόταν στους ισολογισμούς των ομίλων και εκεί είχαν φορτώσει όλες τις «ριψοκίνδυνες επενδύσεις», οι οποίες αποτελούσαν εταιρείες με ελάχιστα ίδια κεφάλαια, συμπεραίνεται ότι «σημαντικό είναι επίσης το λογιστικό σύστημα και ο τρόπος αποτύπωσης των στοιχείων του ισολογισμού».

Έχουν εκφραστεί πολλές γνώμες, ειδικά για την επάρκεια των κεφαλαίων. Ιδιαίτερα για το θέμα της περαιτέρω ενίσχυσης της ύφεσης, όταν δεν υπάρχουν παροχές ρευστότητας για την αγορά εξ αιτίας της παρακράτησης μεγαλύτερων κεφαλαίων για να υπάρξει επάρκεια αυτών στις τράπεζες.

Έτσι, «είναι υπό συζήτηση» εξηγεί ο κ. Σαπουντζόγλου «το αν θα προχωρήσουμε στη λογική ότι σε περίοδο ανάπτυξης θα απαιτείται αυξημένη επάρκεια κεφαλαίων και σε περίοδο ύφεσης θα μειώνεται η απαίτηση αυτή», όπου όμως η «τεχνική λεπτομέρεια» έγκειται στην προϋπόθεση ότι «έχουμε δύο διακριτά τραπεζικά συστήματα, το ένα σε μια χώρα με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και το άλλο σε χώρα με ύφεση». Στη συγκεκριμένη περίπτωση, «το πρώτο έχει μεγαλύτερη διακράτηση κεφαλαίων, άρα καθίσταται αυτομάτως λιγότερο ανταγωνιστικό». Επομένως είναι εμφανείς οι μεγάλες συγκρούσεις για πολλά ζητήματα που χαρακτηρίζονται «ανοιχτά».

Υποσημειώνεται ότι το θέμα των αποδοχών των στελεχών των τραπεζών, που πήρε διαστάσεις μεγαλύτερες από όσο έπρεπε, προκάλεσε διαφωνίες και επικράτησε

η άποψη, ότι τα bonus, που λαμβάνουν να είναι συνάρτηση του πόσο ασφαλώς διαχειρίστηκαν τα κεφάλαια.

Εποπτεία

Ουσιαστικά, η έλλειψη αυστηρής εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος υπήρξε μια από τις σοβαρότερες αιτίες, που προκάλεσαν την σημερινή κρίση. Ας δούμε λοιπόν παρακάτω ποια είναι τα μέτρα που θα εξασφαλίσουν τη ρευστότητα και επομένως και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

«Στα αρμόδια διεθνή όργανα» εξηγεί ο κ. **Ι. Παπαδάκης**, υποδιοικητής της ΤτΕ, «έχουν αναληφθεί σημαντικές πρωτοβουλίες, όπου ξεχωρίζει η αναβάθμιση του **Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Financial Stability Board - FSB)**». Το Συμβούλιο αυτό σε συνεργασία με την **Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας**, το **Διεθνές Νομισματικό Ταμείο** αλλά και άλλες Εποπτικές Αρχές «θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα σε παγκόσμιο επίπεδο, προωθώντας παράλληλα προτάσεις για τη συνεχή βελτίωση του εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου».

Έτσι, επισημαίνεται ότι οι κανόνες αυτοί θα ακολουθούν τις εξής κατευθυντήριες γραμμές:

- *θα προβλέπουν όχι κατ' ανάγκη περισσότερο, μα οπωσδήποτε καλύτερο έλεγχο,*
- *όχι κατ' ανάγκη αυστηρότερη αλλά πιο μεθοδευμένη εποπτεία, καλύτερα συντονισμένη και «ολική», δηλαδή που να καλύπτει όλα τα επιμέρους τμήματα του χρηματοπιστωτικού τομέα ταυτοχρόνως*
- *θα ελέγχει τα κίνητρα και τις συμπεριφορές όλων των φορέων που εμπλέκονται ή επηρεάζουν τις λειτουργίες αυτού του τομέα και τις πολυποίικιλες διασυνδέσεις του με τη λοιπή οικονομία, καθώς το ζήτημα είναι κυρίως «ποιοτικό» και όχι κατ' ανάγκη «ποσοτικό».*

Επίσης, ένα «καίριο σημείο» στην εποπτεία είναι να βρεθεί η «χρυσή τομή ασφάλειας και αποτελεσματικότητας», δηλαδή να εποπτεύονται οι τράπεζες εις τρόπον ώστε να μην προκαλούν «ασφυξία» στο σύστημα, για να μπορούν να ασκήσουν τον «μεσολαβητικό τους ρόλο», κατ' επέκταση, «ανάμεσα στους καταθέτες και στους δανειολήπτες».

Κάτω από τους νέους κανόνες και το σύστημα Εποπτείας, θα μπου και οι επενδυτικές τράπεζες, οι οποίες είναι κατά κύριο λόγο υπεύθυνες για την κρίση, διότι δεν εποπτεύονταν από καμία αρχή, όπως για παράδειγμα οι εμπορικές τράπεζες. Έλεγχος, ειδικά σε σχέση με την διαφάνεια, που θα υπάρχει στα κριτήρια θα οριστεί να γίνονται και στους οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας.

Σε αυτό το σημείο σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι «το μεγαλύτερο σκάνδαλο του 2009», όπως τονίζει ο κ. Χαρδούβελης, είναι ότι :

«οι επενδυτικές τράπεζες, που είναι από τους κύριους υπαίτιους της κρίσης, πίεσαν τις εποπτικές αρχές και αρκετές από αυτές βγήκαν από την εποπτική ομπρέλα (σύστημα TARP), με το πρόσχημα της βραχυπρόθεσμης κερδοφορίας, η οποία προήλθε κυρίως από τα λεφτά των φορολογούμενων. Βέβαια έχουν συναίσθηση οι τραπεζίτες αυτοί ότι δεν μπορούν να συνεχίσουν να υπερβάλλουν στην συμπεριφορά τους, ότι θα πρέπει να αλλάξουν τον τρόπο που δίνουν bonus κοκ. Θα πρέπει επί τη ευκαιρία να τονίσω εδώ ότι στην Ελλάδα οι αμοιβές των τραπεζικών στελεχών δεν παρουσίασαν ποτέ τις ανάλογες υπερβολές με τις αμοιβές των τραπεζικών στελεχών στις Η.Π.Α.»

Όσον αφορά τον διεθνή διάλογο, καθυστερεί σοβαρά. Πίσω από τις έντονες διαφωνίες μεταξύ των αρμοδίων, που υπερασπίζονται ο καθένας τα συμφέροντά του και τις ποικίλες πολιτικές απόψεις και ιδέες, μπορεί, μέχρι ενός σημείου, να κρύβεται κάποια αδιαφορία λήψης μέτρων. Όμως στην Ε.Ε. επειδή αντέδρασαν πιο γρήγορα, οι διαδικασίες βρίσκονται σε πιο προχωρημένη φάση. Όπως γνωρίζουμε, χαρακτηριστικό γνώρισμα της Ε.Ε. είναι η ενιαία συνύπαρξη ευρωπαϊκής νομισματικής πολιτικής με εθνικές χρηματοπιστωτικές πολιτικές.

Η Ε.Ε. ανέθεσε, λοιπόν, στον πρώην κεντρικό τραπεζίτη της Γαλλίας Jacques de Larosiere να συγκροτήσει «μια επιτροπή Σοφών», η οποία μελετώντας την κρίση κατέθεσε τις προτάσεις της για «τη δημιουργία διακριτών εποπτικών οργάνων στο

χώρο της Ε.Ε. στο χώρο των τραπεζών, στο χώρο της κεφαλαιαγοράς και στο χώρο των ασφαλιστικών εταιριών».

Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για τις ακόλουθες αρχές, για τις οποίες ελήφθησαν αποφάσεις στο πρόσφατο «Ecofin»:

- Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή, ως διάδοχος της *CEBS*
- Η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών, ως διάδοχος της *CESR*
- Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αρχή, ως διάδοχος της *CEIOPS*

Προτάθηκε, λοιπόν από την επιτροπή, άσχετα από τις εθνικές αρχές στην Ε.Ε. θα υφίστανται αυτά τα εποπτικά όργανα. Σημειώτεον, ότι τα κράτη-μέλη μπορούν να κάνουν επιλογή μεταξύ των διακεκριμένων εποπτικών αρχών ή μιας ενιαίας εποπτικής αρχής.

Στόχος των αρχών αυτών, που έχουν συντονισμό και επικοινωνία ανάμεσά τους, είναι η ενοποίηση και η εναρμόνισή τους μελλοντικά. Επιπροσθέτως, στο θέμα της εποπτείας για φερεγγυότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος εισχώρησε και ο νεόκοπος τομέας της εποπτείας των μακρο-οικονομικών μεγεθών (macro-prudential supervision). Οι εποπτικές αρχές όφειλαν να λάβουν υπ' όψη τους κατά την πρόσφατη κρίση τα μακροοικονομικά μεγέθη, γιατί έτσι θα ήταν ικανές να προβλέψουν τη «φούσκα», που είχε σχηματισθεί. Αλλά, αντικειμενικά, δεν είχαν μελετηθεί οι επιπτώσεις των μακροοικονομικών μεγεθών στο τραπεζικό σύστημα.

Στόχος της επιτροπής de Larosiere, λοιπόν είναι κατασκευαστεί ένα «σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης». Να γίνεται, δηλαδή προληπτικά εποπτεία στις αγορές, ιδιαίτερα για την αντιμετώπιση του «συστημικού κινδύνου». Σήμερα είμαστε στη φάση «νομικής συγκρότησης των κειμένων εξειδίκευσης των προτάσεων της επιτροπής, που προβλέπουν συγκεκριμένες δομές, εξουσίες και αρμοδιότητες».

Ανακεφαλαιώνοντας, θα λέγαμε ότι η ανάγκη άσκησης εποπτείας στις τράπεζες προκύπτει από το διαμεσολαβητικό ρόλο που αυτές διαδραματίζουν μεταξύ

καταθετών και δανειοληπτών, όπως προαναφέρθηκε, καθώς οι τράπεζες δανείζουν, κατά κανόνα «μακροπρόθεσμα», «πολλαπλάσιο ποσό των ιδίων κεφαλαίων τους το οποίο αντλούν από τους καταθέτες και είναι (γενικά) υποχρεωμένες να επιστρέψουν σε πρώτη ζήτηση».

Πιο συγκεκριμένα, οι τράπεζες κατέχουν σημαντικό ρόλο στους ακόλουθους τομείς, οι οποίοι χαρακτηρίζονται – μεταξύ άλλων - κρίσιμοι για τη σταθερότητα του πιστωτικού συστήματος:

- μετατροπή της διάρκειας (από σχετικά βραχυπρόθεσμες καταθέσεις σε πιο μακροπρόθεσμα δάνεια),
- μετατροπή της ποσότητας (από μικρές καταθέσεις σε σχετικώς μεγάλα δάνεια),
- μετατροπή του κινδύνου (χορήγηση δανείων υψηλότερου κινδύνου από αυτόν που θα ήταν διατεθειμένοι να αναλάβουν οι καταθέτες)
- μετατροπή του βαθμού ρευστότητας (τοποθετήσεις σε λιγότερο ρευστά στοιχεία από ό,τι οι καταθέσεις) των διαθέσιμων δανειακών κεφαλαίων.

Καθώς το σύστημα χαρακτηρίζεται ως «απελευθερωμένο από διοικητικούς περιορισμούς», οι «τοποθετήσεις» των τραπεζών υπόκεινται σε πλήθος κινδύνων, όπου για παράδειγμα είναι άκρως δύσκολη η επαρκής αξιολόγηση των καταθετών, αφού δεν διαθέτουν την αναγκαία πληροφόρηση.

Επιπροσθέτως, οι τράπεζες, με την κερδοφορία τους να σχετίζεται «άμεσα με την ανάληψη κινδύνων», διαθέτουν «κίνητρο» στο να αναλαμβάνουν πιο υψηλούς κινδύνους από εκείνους που τους αναλογούν όσον αφορά στους μετόχους τους και κατ' επέκταση στα ίδια κεφάλαιά τους. Επομένως, ένα μέρος των κινδύνων μετατίθεται στους καταθέτες τους και αντίστοιχα στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, σε περιπτώσεις όπως μια ενδεχόμενη αποτυχία κάποιας τράπεζας στο να επηρεάσει την εμπιστοσύνη ολόκληρου του πιστωτικού συστήματος.

Έτσι, για να μπορέσουν να καλυφθούν τέτοιοι κίνδυνοι και να αποτραπεί ο κίνδυνος μαζικής ανάληψης καταθέσεων, υπεύθυνα είναι τα «συστήματα εγγύησης

των καταθέσεων», που ωστόσο καλύπτουν μόνον «το ποσό των καταθέσεων ανά καταθέτη έως ένα ορισμένο ύψος». Αυτό συνεπάγεται, ο επιμέρους έλεγχος των κινδύνων που αναλαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα, να έχει «ανατεθεί σε ανεξάρτητες αρχές», με σκοπό «να πιστοποιείται ότι οι κίνδυνοι αυτοί βρίσκονται μέσα σε (γενικώς) αποδεκτά όρια και να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον». Σημειώνεται ότι σε κάποιες χώρες, οι εποπτικές αρχές «καλύπτουν» και θέματα προστασίας συναλλασσομένων, αλλά και καταναλωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

3.1. Η Αναδιάρθρωση Της Ευρωπαϊκής Οικονομίας Και Του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Συστήματος

3.1.1. Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ΕΕΜ)

Πιο γενικά, όσον αφορά στην αναδιάρθρωση της Ευρωπαϊκή οικονομίας και του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Συστήματος, επισημαίνονται κυρίως τα ακόλουθα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πήρε πρόσφατα μια απόφαση όπου ορίζει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επόπτη όλου του τραπεζικού συστήματος στην Ευρώπη.

Ο στόχος της αναδιάρθρωσης που επιβάλλει η αλλαγή αυτή, είναι η μείωση του τραπεζικού ρίσκου, η αποφυγή των μελλοντικών κρίσεων και η αναπτυξιακή πολιτική των τραπεζών. Πήραμε πολύ σημαντικά μαθήματα από την κρίση των τελευταίων χρόνων.

Καταρχήν δεν μπορούμε να περιμένουμε μια γρήγορη ανάκαμψη. Ούτε η μείωση των χρεών μας θα επιτευχθεί γρήγορα και η ύφεση δεν είναι φαινόμενο μόνο της κακής διαχείρισης μας αλλά και ένα αναπότρεπτο φαινόμενο κρίσης της ευρωπαϊκής οικονομίας γενικά. Αυτή η κρίση μας έδειξε με τον πιο επώδυνο τρόπο πόσο το δημοσιονομικό κομμάτι της συνθήκης του Μάαστριχτ ήταν πολύ αμφίβολο και η ΟΝΕ το φανέρωσε αυτό το πρόβλημα έντονα από την μόλυνση που επήλθε από τις οικονομίες του Νότου. Το χρέος ήταν αποτρεπτικό όσον αφορά την ανάπτυξη κι έτσι πρέπει να βρεθεί ένα διαφορετικό μοντέλο που θα μας οδηγήσει σε αυτήν.

Άλλο θέμα για την Ευρωπαϊκή οικονομία είναι η ανταγωνιστικότητα. Αν δεν δοθεί η πρέπουσα προσοχή θα νικηθεί από την Αμερικάνικη οικονομία και την ανερχόμενη ασιατική δύναμη.

Για την ανάπτυξη και την χρηματοοικονομική σταθερότητα πρέπει να γίνει μια ένωση τραπεζών, που θα πειθαρχεί στην οικονομική πολιτική που επιβάλλει η

Ευρώπη και να ξεπεράσει τα εμπόδια που στήνουν τα δημοσιονομικά ελλείμματα και χρέη και να εφαρμόσουν κίνητρα που θα απογειώσουν τις εθνικές οικονομίες.

Οι βάσεις πάνω στις οποίες πρέπει να κτιστεί ο καινούριος οργανισμός πρέπει να υπόκειται στον έλεγχο ενός ενιαίου φορέα, ένας μηχανισμός διευθέτησης των προβλημάτων από τα bail-out και bail-in και τελικά ένας μηχανισμός εγγύησης των τραπεζικών καταθέσεων. Αυτοί οι μηχανισμοί πρέπει να έχουν τοίχους προστασίας από πολιτικές πιέσεις κι έτσι να κάνουν το καθήκον τους αξιόπιστα.

Με αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθούν υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και παράλληλα οι τράπεζες θα ανοιχτούν σε αγορές προϊόντων για να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα τους, να αναμορφώσουν τα ασφαλιστικά συστήματα μιας κι η Ευρώπη έχει δημογραφικό πρόβλημα γήρανσης του πληθυσμού της, δημοσιονομικά συστήματα που αυξάνουν την παραγωγικότητα της εργασίας, επένδυση σε προγράμματα υγείας και εκπαίδευσης, μια και η υγεία και μόρφωση ενός πληθυσμού είναι ο σημαντικότερος παράγοντας ανάπτυξης. Τελικά να προχωρήσει στην παροχή δανειακών κεφαλαίων σε υγιείς επιχειρήσεις που τώρα δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Η δυναμική οικονομική πολιτική που θα χρησιμοποιεί υγιή κριτήρια τόσο για την λειτουργία όσο και για την πτώχευση τραπεζών ανάλογα με τις συνθήκες τους, έτσι ώστε να εξαφανίσουμε τις επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία και στους καταθέτες.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στην εποπτεία των τραπεζών, όπως αυτή εξειδικεύεται στο Κεφάλαιο Ε' του Ν. 3601/2007 (άρθρα 25-29) και στις σχετικές Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ 2587 έως και 2596/20.8.2007), αφορά στον έλεγχο «της φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της συγκέντρωσης κινδύνων, την επάρκεια της εταιρικής διακυβέρνησης, περιλαμβανομένων των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων, καθώς και τις στρατηγικές και τις διαδικασίες για τη διασφάλιση της διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων στο επίπεδο που απαιτείται για την κάλυψη των κινδύνων που αναλαμβάνουν».

Η Εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων περιλαμβάνει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων
- την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, η οποία με τις σειρά της περιλαμβάνει:
  - ο την παροχή της άδειας λειτουργίας, του ελέγχου της καταλληλότητας του Διοικητικού Συμβουλίου, της Διοίκησης και των στελεχών που εκπληρώνουν βασικές λειτουργίες,
  - ο την απαίτηση λήψης διορθωτικών μέτρων,
  - ο και την επιβολή κυρώσεων (που υπό προϋποθέσεις δημοσιοποιούνται), περιλαμβανομένης και της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Οι βασικές καινοτομικές γραμμές της Εποπτείας είναι:

- η ανάδειξη της σημασίας που έχουν για τη διατήρηση της ευρωστίας μιας τράπεζας η κατανόηση και μέτρηση των κινδύνων που αναλαμβάνει,
- η σύνδεση των κινδύνων με τα ίδια κεφάλαια και η εν γένει συνετή διαχείριση κινδύνων από τη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο,
- η αξιολόγηση των προοπτικών, και βεβαίως ο εσωτερικός έλεγχος αλλά και ο έλεγχος από εξωτερικούς ελεγκτές.

Όσον αφορά στον ρόλο των εποπτικών αρχών στο νέο θεσμικό πλαίσιο επισημαίνονται χαρακτηριστικά τα παρακάτω. Από τα προαναφερθέντα νομικά πλαίσια, προκύπτει τα συμπεράσματα ότι οι εποπτικές αρχές οφείλουν «να εκτιμούν σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα αν οι κίνδυνοι που αναλαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα καλύπτονται από τα ίδια κεφάλαιά τους, ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί και η απόδοσή τους, εφόσον βεβαίως αυτή πραγματοποιείται μέσα σε συνθήκες όπου τηρούνται οι κανόνες νομιμότητας».

Παρόλα αυτά, οι εποπτικές αρχές δεν προσδιορίζουν το επίπεδο «αποδεκτού κινδύνου» το οποίο οφείλει να αναλαμβάνει η εκάστοτε τράπεζα, και επομένως, δεν καθορίζουν την ίδια την τιμολόγηση των τραπεζικών προϊόντων της, σε αντίθεση με το πλαίσιο των παλαιότερων διοικητικών ρυθμίσεων οι οποίες και καταργήθηκαν αρχές του 1990. Επίσης, δεν δύνανται να «συναποφασίζουν με τις διοικήσεις των επιμέρους τραπεζών» για τις σχετικές πολιτικές που ακολουθούνται.

Όσον αφορά στην Τράπεζα της Ελλάδος, ο έλεγχος από αυτήν γίνεται έχοντας ως βάση τα ακόλουθα:

«(α) προκαθορισμένους κανόνες, ή (β) τα εσωτερικά υποδείγματα των ιδίων των τραπεζών, καθώς και τις αναφορές που οφείλουν οι τράπεζες να υποβάλλουν κάθε τρίμηνο στην Τράπεζα της Ελλάδος».

Καινοτόμο στοιχείο του πλαισίου Εποπτείας, είναι το πλαίσιο στο οποίο θεσπίζονται οι ακόλουθες «υποχρεώσεις»: «τα εποπτευόμενα ιδρύματα πρέπει να αξιολογούν τα ίδια τους κινδύνους που αναλαμβάνουν και την επάρκεια των κεφαλαίων τους, ενώ οι εποπτικές αρχές πρέπει να αξιολογούν τις εκτιμήσεις των κινδύνων στις οποίες προβαίνουν τα πιστωτικά ιδρύματα».

Σημειώνεται ότι βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται η συγκεκριμένη αξιολόγηση, «αποβλέπουν στην αντιμετώπιση της μεταβλητότητας των ιδίων κεφαλαίων», ώστε να αποτρέπεται έγκαιρα «η μείωση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας κάτω από το ελάχιστο επιτρεπόμενο όριο». Αυτό συνεπάγεται, η «προληπτική» εποπτεία να μην παρακολουθεί μόνον τον «κίνδυνο ρευστότητας» που προαναφέρθηκε και τον «πιστωτικό κίνδυνο», τυχόν ζημίας από αδυναμία του υπόχρεου να αποπληρώσει τις οφειλές του. Παρακολουθεί επιπλέον τον «κίνδυνο αγοράς», ή με άλλα λόγια τις ζημίες που δύνανται να προκληθούν από ενδεχόμενη «μεταβολή των τιμών των τίτλων και των επιτοκίων», καθώς και τον «λειτουργικό κίνδυνο», ή με άλλα λόγια τις ζημίες που προκαλούνται από «ανεπάρκεια των διαδικασιών», κλπ.

Ταυτόχρονα ωστόσο με όσα ειπώθηκαν, η μεθοδολογία και οι πρακτικές που εφαρμόζονται θα πρέπει να ικανοποιούν και σύνολο απαιτήσεων και αναγκών όπως αυτές που επισημαίνονται στη συνέχεια:

- Την απαίτηση των εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων για διαφοροποιημένη αντιμετώπιση από τις εποπτικές αρχές, ανάλογα τόσο με το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών τους όσο και με την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνων και των μηχανισμών ελέγχου που εφαρμόζουν.
- Την ανάγκη για διαφάνεια: Η αποτελεσματικότητα της εποπτείας που ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος υπόκειται σε διαρκή παρακολούθηση και αξιολόγηση από διεθνείς φορείς και άλλους ιδιωτικούς οργανισμούς αξιολόγησης.

Σε αυτό το σημείο σημειώνεται ότι η εν λόγω αξιολόγηση ουσιαστικά αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της αξιολόγησης της χώρας στο σύνολό της, ως προς το «βαθμό κινδύνου» που έγκειται στους ξένους επενδυτές, και ιδίως, ως προς το αν «ο τραπεζικός τομέας αποτελεί πηγή συστημικού κινδύνου σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο».

- Την ανάγκη εναρμόνισής τους με τα διεθνή πρότυπα: Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ως πρώτη προτεραιότητα έχει τεθεί η σύγκλιση των εποπτικών πρακτικών, με στόχο όχι μόνο την αποτελεσματικότητα της εποπτείας σε ομαλές περιόδους, αλλά και σε περιπτώσεις διασυνοριακής κρίσης, καθώς και για τη μείωση ή και εξάλειψη των επικαλύψεων που αυξάνουν το διοικητικό κόστος της εποπτείας.

Όσον αφορά στη «Διαφάνεια συναλλαγών», οφείλουμε να αναφέρουμε τα κατωτέρω. Παρόλο που η «προληπτική εποπτεία» αποτελεί παράγοντα μείζονος σημασίας σχετικά με την προστασία των καταθετών, η ανάθεση στην Τράπεζα της Ελλάδος της εποπτικής αρμοδιότητας για διαφάνεια των συναλλαγών, σκοπό έχει να περιορίσει «την επίπτωση από τη διαφορά ως προς το επίπεδο πληροφόρησης και

ως προς την ικανότητα αξιολόγησης μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και συναλλασσομένων και να ενισχύσει τη διαπραγματευτική δύναμη των τελευταίων».

Με βάση την εν λόγω νομοθεσία, η αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος όσον αφορά στην προστασία του καταναλωτή τραπεζικών προϊόντων περιορίζεται «στην έκφραση γνώμης προς το Υπουργείο Ανάπτυξης ως προς την επιβολή ποινής στα εποπτευόμενα από αυτήν ιδρύματα σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των διατάξεων του εν λόγω νόμου».

Τέλος, βασικός είναι και ο τομέας της αντιμετώπισης του «ξεπλύματος χρήματος» και της «χρηματοδότησης της τρομοκρατίας». Έτσι, σύμφωνα με τον Νόμο 3691/2008 «για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» χαρακτηρίζεται ως το «ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος» που αφορά στον τομέα αυτόν. Εκτός των άλλων, στο εν λόγω νομοθετικό πλαίσιο προσδιορίζονται οι υποχρεώσεις των «λεγόμενων υπόχρεων προσώπων», που υπάγονται στα «εποπτευόμενα» πιστωτικά ιδρύματα από την Τράπεζα της Ελλάδος, αλλά και οι αντίστοιχοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Επομένως, η Τράπεζα της Ελλάδος ορίζεται ως «αρμόδια αρχή για τον έλεγχο της εφαρμογής από τα πρόσωπα αυτά των σχετικών διατάξεων του νόμου».

Υποσημειώνεται, ότι η Τράπεζα της Ελλάδος εξέδωσε την Απόφαση 281/5/17-3-2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, η οποία σκοπό έχει «την εξειδίκευση των υποχρεώσεων των εποπτευόμενων από αυτήν προσώπων στον τομέα της πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος και της αποτροπής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας». Με άλλα λόγια, σκοπεύει να διασφαλιστεί «η επάρκεια της πολιτικής και των μηχανισμών ελέγχου» των εποπτευόμενων ιδρυμάτων σχετικά με το εν λόγω αντικείμενο, μέσω της άσκησης των προβλεπόμενων μέτρων «δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη», καθώς και μέσω της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας της «ειδικής υπηρεσίας κανονιστικής συμμόρφωσης» του άρθρου 44 του Ν.3691/2008, με στόχο «τον εντοπισμό και την αναφορά ύποπτων συναλλαγών» προς την αρμόδια Αρχή.

Στον τομέα αυτό, ουσιαστικά ασκείται «προληπτική» εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία επικεντρώνεται στη διασφάλιση «της ύπαρξης εγκεκριμένης από τη Διοίκηση του εποπτευόμενου προσώπου πολιτικής αντιμετώπισης του κινδύνου ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας καθώς και της επάρκειας και αποτελεσματικότητας των σχετικών διαδικασιών και συστημάτων του εποπτευόμενου, περιλαμβανομένης της λειτουργίας της ειδικής μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης, η σύσταση και λειτουργία της οποίας προβλέπεται στο νόμο».

Κατόπιν αυτών, συμπεραίνεται ότι τα υπό εποπτεία πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να προβαίνουν σε υποβολή εμπιστευτικών αναφορών «ύποπτων συναλλαγών», ενώ ταυτόχρονα θεωρείται απαγορευμένη η ενδεχόμενη γνωστοποίηση αυτών. Ωστόσο, το ανωτέρω αποτελεί βασική ευθύνη όχι μόνον των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά και των άλλων υπόχρεων προσώπων σε κάθε χώρα. Οι αναφορές αυτές, σύμφωνα με τα ισχύοντα νομικά πλαίσια παγκοσμίως, υποβάλλονται στην «ειδική Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (Financial Intelligence Unit) της χώρας εγκατάστασης του υπόχρεου προσώπου». Όσον αφορά στη χώρα μας συγκεκριμένα, οι αναφορές αυτές υποβάλλονται από τα εποπτευόμενα ιδρύματα (από την Τράπεζα της Ελλάδος), όπως και από τα «λοιπά» υπόχρεα πρόσωπα που καθορίζονται στο νόμο στην «Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 7 του Ν. 3691/08», που είναι και η αποκλειστικά αρμόδια αρχή για να την διερευνήσει τους και για την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων, όπως για παράδειγμα η απαγόρευση κίνησης λογαριασμών και η απαγόρευση μεταβίβασης ή εκποίησης περιουσιακών στοιχείων.

Επίσης, η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί εποπτεία και μέσω της «διεξαγωγής επιτόπιων ελέγχων», όσον αφορά στη «συμμόρφωση» των εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών σύμφωνα με το προαναφερθέντα κανονιστικό πλαίσιο, όπου σε περίπτωση που διαπιστώσει παραβάσεις των υποχρεώσεων αυτών επιβάλλει «διοικητικές κυρώσεις ή/και διορθωτικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 52 του Ν.3691/2008».

3.1.2. Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος Ελλάδας

Ειδικότερα, όσον αφορά στις εποπτικές αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον, επισημαίνεται ότι με βάση το άρθρο 55Α του Καταστατικού της, η Τράπεζα της Ελλάδος «ασκεί την εποπτεία στα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και στις ακόλουθες κατηγορίες επιχειρήσεων και οργανισμών του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας» και συγκεκριμένα των παρακάτω τύπων εταιριών:

- 1. εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης,*
- 2. εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων,*
- 3. εταιρίες αμοιβαίων εγγυήσεων,*
- 4. ταμεία 'αντεγγύησης',*
- 5. ανταλλακτήρια συναλλάγματος,*
- 6. εταιρίες διαμεσολάβησης στις τραπεζικές αγορές.*

Όσον αφορά στους στόχους της εποπτείας αυτής, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, είναι «η σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του πιστωτικού συστήματος και γενικότερα του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας» και επίσης επισημαίνεται ότι η εποπτεία «αποβλέπει στη διαφάνεια των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών των υποκειμένων σε αυτή».

Δεδομένου του κυρίαρχου ρόλου της «τραπεζικής διαμεσολάβησης» στη χρηματοδότηση της οικονομίας, αλλά και της «καθοριστικής» συμμετοχής των τραπεζών στα συστήματα πληρωμών και τις αγορές χρήματος και κεφαλαίων, συμπεραίνεται ότι η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και κατ' επέκταση, η ομαλή λειτουργία των αγορών και η ανάπτυξη της οικονομίας, εξαρτώνται κυρίως από τη σταθερότητα και την αποτελεσματική λειτουργία του ίδιου του τραπεζικού συστήματος.

Ανακεφαλαιώνοντας, θα λέγαμε ότι η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος είναι «επιφορτισμένη» με την εποπτεία και τον έλεγχο των πιστωτικών ιδρυμάτων, των εταιριών «χρηματοδοτικής μίσθωσης, των εταιριών πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, των ανταλλακτηρίων συναλλάγματος, των εταιριών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων και εν γένει των κατηγοριών επιχειρήσεων» οι οποίες υπάγονται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Ωστόσο, σε αυτό το σημείο επισημαίνουμε ότι η άσκηση της εν λόγω εποπτείας περικλείει τα ακόλουθα:

1. *«την εξέταση συμμόρφωσης των εποπτευόμενων προσώπων, σε ατομική και ενοποιημένη βάση, προς το πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία τους*
2. *την αξιολόγηση αιτημάτων και την εξέταση της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων για τη χορήγηση αδειών λειτουργίας,*
3. *τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής του νέου πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας των κανόνων ρευστότητας και της συγκέντρωσης κινδύνων,*
4. *την αξιολόγηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου περιλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων, της κανονιστικής συμμόρφωσης και ιδίως της επάρκειας των διαδικασιών για την αποφυγή της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,*
5. *τα θέματα διαφάνειας των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών, χωρίς να υπεισέρχεται όμως σε θέματα καταχρηστικότητας, για τα οποία η Τράπεζα της Ελλάδος δεν έχει αρμοδιότητα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία».*

Τα βασικά «μέσα άσκησης» της εν λόγω εποπτείας είναι τα παρακάτω:

1. Μέσω της παρακολούθησης των οικονομικών καταστάσεων και λουπών στοιχείων τα οποία υποβάλλουν περιοδικά τα εποπτευόμενα πρόσωπα,
2. Μέσω της εκτίμησης των εκθέσεων των διεθνών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωσυστήματος για θέματα χρηματοπιστωτικής σταθερότητας,
3. Μέσω των επιτόπιων ελέγχων.

Επισημαίνεται χαρακτηριστικά ότι η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Ελλάδας υπάγεται στην «Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ, πρώην CEBS)», καθώς και στην «Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας» της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Επιπλέον, «συμμετέχει σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές» οι οποίες αφορούν στη διαμόρφωση του νομικού πλαισίου που σχετίζεται με θέματα της αρμοδιότητάς της, αλλά και εισηγείται στην «Επιτροπή Πιστωτικών και Ασφαλιστικών Θεμάτων (ΕΠΑΘ)» τη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου με βάση ιδίως τις «οδηγίες της ΕΒΑ» και τις «βέλτιστες αρχές» διεθνών οργανισμών, όπως είναι αυτή της «Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS)». Επιπροσθέτως, η εν λόγω Διεύθυνση «εισηγείται τις διοικητικές κυρώσεις» που η ίδια η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιβάλλει στα εποπτευόμενα ιδρύματα.

Τέλος, οι Υπηρεσιακές Μονάδες οι οποίες υπάγονται στην Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Ελλάδας περιλαμβάνουν τις εξής:

- Τμήμα Ανάλυσης Και Μεθοδολογίας Κεφαλαιακής Επαρκείας Και Λογιστικής Παρακολούθησης
- Τμήμα Ανάλυσης Και Μεθοδολογίας Κινδύνων Αγοράς Και Ρευστότητας
- Τμήμα Ανάλυσης Και Μεθοδολογίας Πιστωτικού Και Λειτουργικού Κινδύνου
- Τμήμα Διαφάνειας Συναλλαγών
- Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης
- Τμήμα Εισηγήσεων Και Υποστήριξης Επιτροπής Πιστωτικών Και Ασφαλιστικών Θεμάτων
- Τμήμα Ελέγχου Τήρησης Θεσμικού Πλαισίου
- Τμήμα Ελέγχων Πρόληψης Νομοποίησης Εσόδων Από Παράνομες Δραστηριότητες
- Τμήμα Εξωτερικών Σχέσεων Και Παρακολούθησης Εποπτικών Θεμάτων
- Τμήμα Α' Επιτόπιου Ελέγχου
- Τμήμα Β' Επιτόπιου Ελέγχου
- Τμήμα Γ' Επιτόπιου Ελέγχου
- Τμήμα Εποπτείας Ιδρυμάτων Πληρωμών Και Ηλεκτρονικού Χρήματος

- Τμήμα Εποπτείας Και Ελέγχων Πληροφοριακών Συστημάτων Εποπτευομένων Ιδρυμάτων
- Τμήμα Εποπτείας Και Παρακολούθησης Ειδικών Εκκαθαρίσεων
- Τμήμα Εποπτείας Μη Σεισμικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Και Υποκαταστημάτων Αλλοδαπών Πιστωτικών Ιδρυμάτων
- Τμήμα Εποπτείας Συνεταιριστικών Τραπεζών Και Χρηματοδοτικών Ιδρυμάτων
- Τμήμα Εποπτείας Συστημικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Α'
- Τμήμα Εποπτείας Συστημικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Β'
- Τμήμα Θεσμικού Πλαισίου Χρηματοπιστωτικού Συστήματος
- Τμήμα Μεθοδολογίας Υποβολής Στοιχείων
- Τμήμα Παρακολούθησης Θεμάτων Πρόληψης Νομιμοποίησης Εσόδων Από Παράνομες Δραστηριότητες
- Τμήμα Πιστοποιήσεων Στελεχών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Και Ασφαλιστικών Εταιρειών
- Τμήμα Πληροφοριακών Συστημάτων Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος
- Τμήμα Στατιστικής Ανάλυσης

3.2. Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ)

Κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης (ΕΜΕ) για την Τραπεζική Ένωση, στα μέσα του έτους 2012, ιδρύθηκε ο εν λόγω μηχανισμός λίγο καιρό μετά.

Ο μηχανισμός αυτός χαρακτηρίζεται συμπληρωματικός του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ), (IP/12/953) θα ξεκινήσει να λειτουργεί στα τέλη του έτους 2014, ο οποίος και καλείται να δώσει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) την εξουσία να εποπτεύει άμεσα τις τράπεζες στην ζώνη του ευρώ, όπως και σε άλλες χώρες - μέλη που θα αποφασίσουν να συμμετάσχουν στην «Τραπεζική Ένωση».

Πιο αναλυτικά, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης καλείται να διασφαλίσει ότι «αν, παρά την αυστηρότερη εποπτεία, μια τράπεζα που υπάγεται στον ΕΜΕ αντιμετωπίζει σοβαρές δυσχέρειες, η εξυγιάσή της θα μπορεί να αντιμετωπιστεί με αποτελεσματικό τρόπο και με ελάχιστο κόστος για τους φορολογουμένους και την πραγματική οικονομία».

Έτσι, το πλέον «ενισχυμένο» εποπτικό πλαίσιο του ΕΜΕ, συνδυαζόμενο με τις «ενισχυμένες απαιτήσεις» προληπτικής εποπτείας θα εξασφαλίσουν την ασφάλεια των τραπεζών. Παρόλα αυτά, ο ενδεχόμενος κίνδυνος να αντιμετωπίσει μια τράπεζα ισχυρό πρόβλημα είτε ρευστότητας είτε φερεγγυότητας «δεν μπορεί ποτέ να αποκλειστεί εντελώς», καθώς θα πρέπει όλες οι διαδικασίες εποπτείας και εξυγίανσης των τραπεζών να «εναρμονιστούν» και να ασκούνται «στο ίδιο κεντρικό επίπεδο». Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα περιοριστεί η εν λόγω «αβεβαιότητα» και θα αποφευχθεί ο κίνδυνος «μαζικών αναλήψεων καταθέσεων και μετάδοσης της κρίσης» σε άλλες περιοχές της ζώνης του ευρώ.

Ο ενισχυμένος πλέον ΕΜΕ θα εφαρμόζει τους «ουσιαστικούς κανόνες για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών», στο πλαίσιο της τραπεζικής ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης θα λειτουργεί βασιζόμενος στις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές:

- «Η ΕΚΤ, ως εποπτική αρχή, θα επισημαίνει πότε μια τράπεζα στην Ευρωζώνη ή σε κράτος μέλος που συμμετέχει στην Τραπεζική Ένωση αντιμετωπίζει σοβαρές οικονομικές δυσκολίες και πρέπει να εξυγιασθεί.
- Ένα Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, αποτελούμενο από εκπροσώπους της ΕΚΤ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αρμόδιων εθνικών αρχών (της χώρας όπου η εν λόγω τράπεζα έχει την έδρα της, καθώς και υποκαταστήματα ή/και θυγατρικές), θα προετοιμάζει την εξυγίανση της τράπεζας. Το Συμβούλιο αυτό θα έχει ευρείες εξουσίες για την ανάλυση και τον καθορισμό της προσέγγισης που θα ακολουθηθεί για την εξυγίανση της τράπεζας: ποια εργαλεία θα χρησιμοποιηθούν και πώς θα συμμετάσχει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εξυγίανσης. Οι εθνικές αρχές εξυγίανσης θα συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες αυτές.
- Με βάση σύσταση του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης ή με δική της πρωτοβουλία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αποφασίζει κατά πόσον και πότε πρέπει να τεθεί η τράπεζα υπό καθεστώς εξυγίανσης και θα καθορίσει το πλαίσιο για τη χρήση των εργαλείων και του Ταμείου εξυγίανσης. Για νομικούς λόγους, το Συμβούλιο δεν μπορεί να έχει τον τελικό λόγο.
- Υπό την εποπτεία του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης, οι εθνικές αρχές εξυγίανσης θα αναλαμβάνουν την εκτέλεση του σχεδίου εξυγίανσης.
- Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης θα επιβλέπει τη διαδικασία εξυγίανσης. Θα παρακολουθεί την εκτέλεση σε εθνικό επίπεδο από τις εθνικές αρχές εξυγίανσης και, σε περίπτωση που μια εθνική αρχή εξυγίανσης δεν συμμορφώνεται με την απόφασή του, θα μπορεί να απευθύνει άμεσα εκτελεστικές εντολές στις προβληματικές τράπεζες.
- Θα συσταθεί Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης Τραπεζών, υπό τον έλεγχο του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης, με στόχο τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας μεσοπρόθεσμης χρηματοδότησης κατά τη διάρκεια της αναδιάρθρωσης της εν λόγω τράπεζας. Το Ταμείο θα χρηματοδοτηθεί από συνεισφορές του τραπεζικού τομέα, που θα αντικαταστήσουν τα εθνικά ταμεία εξυγίανσης των κρατών μελών της Ευρωζώνης και των λοιπών κρατών μελών που συμμετέχουν στην Τραπεζική Ένωση, όπως προβλέπεται στην οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών».

Επισημαίνεται σε αυτό το σημείο, ότι ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ουσιαστικά θα περιοριστεί στις αποφάσεις, όσον αφορά στην «ενεργοποίηση της εξυγίανσης μιας τράπεζας», αλλά και στον καθορισμό του «πλαισίου εξυγίανσης». Αυτό θα έχει ως σκοπό τα ακόλουθα:

- την διασφάλιση της «συνοχής» της εξυγίανσης με την ενιαία αγορά όπως και με τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις,
- την διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και την υποχρέωση λογοδοσίας του ευρύτερου μηχανισμού.

Υποσημειώνεται ότι στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τέθηκε ο επικείμενος στόχος για επίτευξη «συμφωνίας για τον μηχανισμό» έως το τέλος του έτους 2013, έτσι ώστε κατόπιν της σχετικής διαδικασίας να αρχίσει να εφαρμόζεται ο μηχανισμός από τον Ιανουάριο του 2015, μαζί με την ειδική οδηγία για «την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών». Μέχρι τότε, η διαχείριση των τραπεζικών «κρίσεων» θα εξακολουθήσει να γίνεται με βάση τις «εθνικές ρυθμίσεις», οποίες παρόλα αυτά τείνουν να «συγκλίνουν» όλο και πιο πολύ προς τις εν λόγω αρχές εξυγίανσης, δηλαδή «την ανάληψη των τραπεζικών ζημιών από τους μετόχους και τους πιστωτές και όχι από τους φορολογουμένους».

Αυτό εξηγείται, με τις «αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές» για τις κρατικές ενισχύσεις προς τις τράπεζες που εγκρίθηκαν, αλλά και με τη δυνατότητα «άμεσης ανακεφαλαιοποίησης» των τραπεζών μέσω του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας. Και στις δύο περιπτώσεις, αναφέρεται ότι βασική είναι η προϋπόθεση για δημόσια στήριξη από «εθνικούς πόρους», γεγονός που αποτελεί τον «κατάλληλο επιμερισμό των βαρών» από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας μεταξύ των ιδιωτών επενδυτών μιας τράπεζας.

Προκλήσεις του μέλλοντος

Όσον αφορά ειδικότερα στις «σημερινές» προκλήσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών, αναφέρονται χαρακτηριστικά τα ακόλουθα. Η ΕΚΤ μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2014 θα αποφασίσει τα νέα πιο αυστηρά τεστ αντοχής των τραπεζών, με τα οποία θα προσδιοριστούν οι κεφαλαιακές ανάγκες των ευρωπαϊκών τραπεζών. Θα εφαρμοστούν λοιπόν τα διεθνή πρότυπα κεφαλαιακής επάρκειας της Βασιλείας III, ενώ υπάρχουν ήδη πιο αυστηροί κανόνες στο κοινοτικό δίκαιο (CRD IV), παράλληλα κι η FED (κεντρική ομοσπονδιακή τράπεζα της Αμερικής) εφαρμόζει ήδη παρόμοιους κανόνες.

Με αυτούς τους κανόνες επιβάλλεται στην τράπεζα να κατέχει περισσότερα ιδιωτικά κεφάλαια και να ξεφορτωθούν μέχρι το 2018 όλα τα βάρη του ισολογισμού τους ύψους 3,2 τρις ευρώ. Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο θα εφαρμοστεί από τον Ιανουάριο του 2018 και θα αφορά την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών θα γίνεται με την ανάληψη του κόστους από τους πιστωτές («διάσωση με ίδια μέσα»), το γνωστό bail in και με τη συμβολή των εθνικών ταμείων εξυγίανσης, και του ESM.

Σύμφωνα με αυτήν τη διαδικασία, ένα τραπεζικό ίδρυμα θα ανακεφαλαιοποιείται με διαγραφή ή αποδυνάμωση των μετόχων του ενώ οι πιστωτές τους θα ελαττώνουν τις απαιτήσεις τους ή θα μετοχοποιούνται, οι ανάγκες της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών θα καλύπτονται πλέον με την μείωση των απαιτήσεων των μετόχων, των πιστωτών και των ανασφάλιστων καταθέσεων άνω των 100.000 ευρώ, ξεκινώντας πρώτα από τις μεγάλες εταιρίες, μετά τα φυσικά πρόσωπα και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αυτά που δεν θα ακουμπάνε είναι οι μισθολογικές υποχρεώσεις των εταιριών ή του δημοσίου, τα καλυμμένα ομόλογα και τα διατραπεζικά δάνεια με περίοδο ωριμότητας μικρότερη των επτά ημερών. Η προσφυγή στον Ευρωπαϊκό Σταθεροποιητικό Μηχανισμό (ESM) για την άμεση ανακεφαλαιοποίηση θα επιλέγεται ως η έσχατη λύση και θα συνοδεύεται από conditionality.

Επίσης, προβλέπεται να παρεμβαίνει ο «ESM», στην αγορά κρατικών ομολόγων, αλλά αυτό θα έχει ουσιαστική σημασία αν αυτός ο οργανισμός εξελιχθεί σε πραγματικό Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο, αν πάρει δηλαδή νομική μορφή

τράπεζας στο Λουξεμβούργο, έχει την δυνατότητα να παίρνει δάνεια ως τράπεζα από την ΕΚΤ, για να βοηθάει την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Το σημαντικότερο όμως βήμα είναι η πρόσφατη απόφαση των ευρωπαϊών ηγετών να κάνουν κάποια διστακτικά βήματα προς τη «δημιουργία τραπεζικής ένωσης με τη θέσπιση κοινής εποπτικής αρχής, κοινής αρχής εξυγίανσης και κοινής εγγύησης καταθέσεων», γεγονός το οποίο «θα αποτρέψει τον κίνδυνο διάσπασης της συνοχής και της ενότητας της εσωτερικής αγοράς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών». Επισημαίνεται χαρακτηριστικά ότι «η διαχείριση των τραπεζικών κρίσεων καθίσταται πιο αποτελεσματική όταν τα εθνικά τραπεζικά συστήματα λειτουργούν εντός ενός κοινού πλαισίου κανόνων και εποπτείας, η εξυγίανση των τραπεζών γίνεται με μεθοδικό τρόπο και ο κίνδυνος μαζικών αποσύρσεων καταθέσεων ελαχιστοποιείται».

Για λόγους κοινωνικής νομιμοποίησης και αποτελεσματικότητας της τραπεζικής ένωσης, στη Σύνοδο Κορυφής του Οκτωβρίου 2012 οι ευρωπαίοι ηγέτες πήραν μια σημαντικότερη απόφαση, αναθέτοντας στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) την εποπτεία των τραπεζών ως αναγκαία προϋπόθεση για την απευθείας ανακεφαλαιοποίηση των ευρωπαϊκών τραπεζών μέσω του ESM. Με γνώμονα την πρόταση αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποφασίστηκε να αναλάβει η ΕΚΤ τις ελεγκτικές αρμοδιότητες των εθνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, ώστε να επεμβαίνει σε αυτά για την εξασφάλιση της λειτουργίας και σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος για όλη την Ένωση. Η δικαιοδοσία ελέγχου της ΕΚΤ θα είναι για να χορηγεί άδειες λειτουργίας, εξασφάλιση της εναρμόνισης στις κεφαλαιακές απαιτήσεις, στις διατάξεις για ρευστότητα και την άμεση επέμβαση με τις αρχές εξυγίανσης (resolution authorities) όταν μια τράπεζα δεν υπακούει στους κανόνες των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Συγχρόνως θα πρέπει να υπάρχει ένας ενιαίος μηχανισμός εγγύησης καταθέσεων. Η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων το οποίο θα χειρίζεται αρκετά σημαντικά κεφάλαια, θα έχει την δυνατότητα να αλλάξει την αρνητική στάση του καταθέτη που τώρα αποφεύγει να κλείσει τα χρήματα του σε αμφίβολης πίστης εθνικά τραπεζικά συστήματα. Τα κεφάλαια αυτά θα εκταμειευτούν είτε από την ΕΚΤ είτε από τον ESM, εφόσον αυτός γίνει τράπεζα. Την εξυγίανση

των τραπεζών θα τον εγγυάται ένας άλλος μηχανισμός που θα ενδυναμώνει την αποδοτικότητα της τραπεζικής ένωσης. Ο μηχανισμός θα αποφασίζει την παύση πληρωμής των μερισμάτων, θα επιλαμβάνεται στην αλλαγή της διοίκησης, θα επιβάλλει τους όρους της ανακεφαλαιοποίησης, θα προτείνει την πώληση περιουσιακών στοιχείων, ακόμα και την ανακήρυξη κάποιας τράπεζας ως «κακής τράπεζας». Αυτά έχουν υλοποιηθεί, αλλά είναι σίγουρο ότι η ONE δεν θα μπορέσει να αντεπεξέλθει χωρίς τραπεζική και δημοσιονομική ολοκλήρωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Οι τράπεζες έχουν μια ζωτικής σημασίας λειτουργία στην οικονομία. Έχουν εύκολη πρόσβαση σε κεφάλαια συλλεγμένα από αποταμιευτές, από την έκδοση χρεογράφων, ή από δανεισμό από τις διατραπεζικές αγορές. Τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται επενδύονται σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα περιουσιακά στοιχεία υψηλού κινδύνου, τα οποία αποτελούνται κυρίως από πιστώσεις σε διάφορους οικονομικούς φορείς (ιδιώτες, εταιρείες, κυβερνήσεις, κλπ.). Συγκεντρώνοντας κάθε πλεόνασμα χρημάτων και την εγγχεοντάς το πίσω στην οικονομία, οι μεγάλες τράπεζες είναι η καρδιά που διατηρεί την παροχή αίματος στην σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία μας. Έτσι, δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι υπόκεινται σε τόσους περιορισμούς και κανονισμούς. Αλλά αν και οι τράπεζες θεωρούν συχνά την ρύθμιση μόνο ως μια πηγή των δαπανών που θα πρέπει να αναλάβουν για να διατηρήσουν τις άδειές τους, οι διαθέσεις τους εξελίσσονται κάτω από την πίεση δύο παραγόντων.

Πρώτον, η πειθαρχία στην διαχείριση του κινδύνου έχει δει σημαντική ανάπτυξη από τη δεκαετία του 1970, χάρη στη χρήση εξελιγμένων τεχνικών ποσοτικοποίησης. Αυτή η επανάσταση παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στον τομέα της διαχείρισης του κινδύνου αγοράς, και πιο πρόσφατα η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου έχει επίσης φτάσει σε ένα υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης. Η διαχείριση του κινδύνου έχει εξελιχθεί από μια παθητική λειτουργία παρακολούθησης του κινδύνου και του ορίου καθορισμού και αποτίμησης του σε μια πιο δυναμική λειτουργία μέτρησης των επιδόσεων, τιμολόγησης, διαχείρισης χαρτοφυλακίου, και κατανομής οικονομικού κεφαλαίου. Οι σύγχρονες προσεγγίσεις επιθυμούν όχι μόνο τον περιορισμό των απωλειών αλλά και τη λήψη ενεργού μέρους στη διαδικασία της «δημιουργίας αξίας για τους μετόχους», η οποία είναι (ή, τουλάχιστον, θα πρέπει να είναι) ο κύριος στόχος ανώτατης διαχείρισης κάθε εταιρείας.

Ο δεύτερος παράγοντας είναι ότι η ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος είναι σήμερα υπό επανεξέταση. Τα πλαίσια τραπεζικών ρυθμίσεων στις περισσότερες

ανεπτυγμένες χώρες είναι σήμερα βασισμένα σε ένα έγγραφο που έχει εκδοθεί από μια ομάδα εργασίας G10 των κεντρικών τραπεζιτών.

Το έγγραφο αυτό, «International convergence of capital measurement and capital standards», ήταν μια σύντομη σειρά από απλούς κανόνες που είχαν ως σκοπό τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και τον ανταγωνισμό μεταξύ των διεθνών τραπεζών επί ίσοις όροις. Επειδή όμως γρήγορα φάνηκε πως αυτό το πλαίσιο είχε πολλές αδυναμίες και μερικές φορές ακόμη και αντίθετα αποτελέσματα, χάρη στην εξέλιξη που αναφέραμε παραπάνω, μια αναθεωρημένη πρόταση είδε το φως το 1999. Μετά από τρεις γύρους διαβουλεύσεων με τον τομέα το τελευταίο έγγραφο, που υποτίθεται πως είναι το τελικό (συντάσσεται «Basel 2 Accord» – Βασιλεία 2) εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2004 (Basel Committee on Banking Supervision, 2004d, p. 239).

Το επίπεδο επιτήδευσης της προτεινόμενης αναθεώρησης είναι μια τεράστια πρόοδος σε σχέση με το κείμενο του 1988. Οι τύποι που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των εποπτικών κεφαλαιακών απαιτήσεων βασίζονται σε μοντέλα χαρτοφυλακίου πιστωτικού κινδύνου που είναι γνωστά στη βιβλιογραφία εδώ και ορισμένα χρόνια, αλλά που μόνο μερικές τράπεζες, εκτός από τις μεγαλύτερες, έχουν πράγματι εφαρμόσει.

Αυτοί οι δύο παράγοντες αποτελούν μια εξαιρετική ευκαιρία για τις τράπεζες που επιθυμούν να βελτιώσουν τα πλαίσια διαχείρισης κινδύνου τους για να κάνουν επενδύσεις που θα ταιριάζουν τόσο στις νέες προσδοκίες των ρυθμιστών τους, αλλά και με την προσθήκη μερικών στοιχείων, να είναι σύμφωνη με τις κορυφαίες τεχνικές δημιουργίας αξίας για τους μετόχους μέσω της διαχείρισης κινδύνου.

Ο στόχος αυτή της μελέτης είναι να δώσει μια γενική περιγραφή των προκλήσεων που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν για την επίτευξη των νέων ρυθμιστικών κανόνων, και συγχρόνως για να δώσει μια πρακτική επισκόπηση των δύο κύριων τρέχουσων τεχνικών που χρησιμοποιούνται στον τομέα της διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου: την πιστωτική αξία και την πιστωτική αξία σε κίνδυνο.

Η Βασιλεία 2 συχνά επικρίνεται από τις κορυφαίες τράπεζες , γιατί λέγεται πως δεν προχωράει αρκετά στην ενσωμάτωση των πιο σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης κινδύνου . Αυτές οι τεχνικές δεν έχουν συνήθως την τυποποίηση, δεν υπάρχει συναίνεση στην αγορά όσον αφορά στο ποιές ανταγωνιστικές τεχνικές είναι οι καλύτερες, και τα αποτελέσματα είναι εξαιρετικά ευαίσθητα στην διαμόρφωση των παραμέτρων και είναι δύσκολα στην παρατήρηση. Ειλικρινής μας πεποίθηση είναι ότι ο σημερινός κύριος στόχος του τομέα πρέπει να είναι η ευρεία ένταξη των κύριων δομικών στοιχείων των τεχνικών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ώστε να είναι αποτελεσματική για όλους, καθώς αυτές χρειάζονται μεγάλες και ρευστές δευτερογενείς αγορές πίστωσης , όπου κάθε τράπεζα θα είναι σε θέση να εμπορευθεί τα προερχόμενα από πιστώσεις της αποτελεσματικά και να κατασκευάσει ένα χαρτοφυλάκιο επισφαλών περιουσιακών στοιχείων που προσφέρει το καλύτερο προφίλ κινδύνου-απόδοσης ως συνάρτηση της ανοχής κινδύνου που ορίζεται. Υπάρχουν ωστόσο πολλές πρωτοβουλίες διαφόρων τραπεζών , ερευνητών , ή εταιριών κινδύνου συνέβαλαν στην εκπαιδευτική και τυποποιητική εργασία που εμπλέκεται στην ανάπτυξη των αγορών αυτών.

4.1. Βασιλεία 1

Το έγγραφο «Διεθνής σύγκλιση των διατάξεων περί μέτρησης και πρότυπων του κεφαλαίου»(Basel Committee on Banking Supervision, 1988), ήταν το αποτέλεσμα μιας ομάδας εργασίας δώδεκα χωρών - εκπροσώπων των κεντρικών τότε τραπεζών. Δεν είναι ένα νομικά δεσμευτικό κείμενο, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει μόνο συστάσεις, αλλά τα μέλη της ομάδας εργασίας ήταν ηθικά υποχρεωμένα να τα εφαρμόσουν στις αντίστοιχες χώρες τους. Ουσιαστικά πρόκειται για μια πρώτη πρόταση από την επιτροπή που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 1987, και , στη συνέχεια, μια συμβουλευτική διαδικασία, που συστάθηκε για να πάρει πληροφορίες από τον τραπεζικό τομέα.

Η συμφωνία αυτή επικεντρώνεται στον πιστωτικό κίνδυνο (τα άλλα είδη κινδύνων έχουν απομείνει στην αρμοδιότητα των εθνικών ρυθμιστικών αρχών) με τον καθορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων λειτουργίας μιας τράπεζας εντός και εκτός ισολογιστικών θέσεων.

Οι δύο κύριοι στόχοι της πρωτοβουλίας αυτής ήταν :

- Να ενισχύσει την ευρωστία και τη σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
- Να μειωθούν οι υπάρχουσες πηγές άνισου ανταγωνισμού μεταξύ των διεθνών τραπεζών.

Οι προτάσεις της επιτροπής έπρεπε να λάβουν την επιδοκιμασία όλων των συμμετεχόντων, ο καθένας εκ των οποίων έχει δικαίωμα 'βέτο'. Το πλαίσιο της Βασιλείας I ήταν έτσι ένα σύνολο κανόνων πλήρως εγκεκριμένων από τους συμμετέχοντες . Για να καταλήξουν σε συναίνεση, υπήρχαν κάποιες επιλογές που αφήνονταν στην εθνική διακριτική ευχέρεια , αλλά ο αντίκτυπος δεν ήταν σημαντικός σε σχέση με τον τρόπο υπολογισμού του δείκτη φερεγγυότητας . Οι κανόνες είχαν σχεδιαστεί έτσι ώστε να καθιερωθεί ένα ελάχιστο επίπεδο κεφαλαίου, αλλά οι εθνικές εποπτικές αρχές να μπορούν να εφαρμόσουν αυστηρότερες απαιτήσεις. Η συμφωνία επρόκειτο να εφαρμοστεί σε τράπεζες που δραστηριοποιούνται διεθνώς , αλλά πολλές χώρες το εφάρμοσαν επίσης στο εθνικό τραπεζικό επίπεδο.

Η κύρια αρχή του κανόνα φερεγγυότητας ήταν να ανατεθεί σε λογαριασμούς εντός και εκτός ισολογισμού ένα βάρος που ήταν σε συνάρτηση με το αναμενόμενο επίπεδο κινδύνου, και να απαιτηθεί ένα επίπεδο κεφαλαίου που να ανέρχεται στο 8 τοις εκατό του σταθμισμένου ενεργητικού. Έτσι, οι κυριότερες καινοτομίες του δείκτη σε σχέση με άλλους που είχαν δοκιμαστεί προηγουμένως ήταν ότι διαφοροποιούνται τα περιουσιακά στοιχεία από τη λειτουργία του αναλαμβανόμενου κινδύνου και ενσωματώνονται επίσης οι απαιτήσεις για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία που έχουν αυξηθεί σημαντικά κατά τη δεκαετία του 1980 με την ανάπτυξη παραγώγων μέσων.

Το πρώτο βήμα για τον προσδιορισμό της κεφαλαιακής απαίτησης ήταν να προσδιοριστεί τι θα μπορούσε να θεωρηθεί ως κεφάλαιο. Η Επιτροπή αναγνώρισε δύο τάξεις κεφαλαίου κατά τη λειτουργία της ποιότητάς του τις : Tier 1 και Tier 2 . Το κεφάλαιο Tier 2 περιορίζεται σε ένα μέγιστο 100 τοις εκατό κεφαλαίων Tier 1 . Η υπεραξία πρέπει τότε να αφαιρεθεί από τα κεφάλαια Tier 1 και οι επενδύσεις σε θυγατρικές πρέπει να αφαιρεθούν από τη συνολική κεφαλαιακή βάση . Η υπεραξία αφαιρέθηκε επειδή συχνά θεωρείται ως ένα στοιχείο του οποίου η αξία είναι πολύ υποκειμενική και κυμαινόμενη και γενικά έχει χαμηλή τιμή στην περίπτωση εκκαθάρισης μιας εταιρείας . Οι επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες που δεν ενοποιήθηκαν αφαιρέθηκαν επίσης για να αποφευχθούν πολλές οντότητες που χρησιμοποιούν τα ίδια κεφάλαια.

Η Επιτροπή διχάστηκε σχετικά με το ζήτημα της αφαίρεσης των συμμετοχών των κεφαλαίων όλων των τραπεζών που εκδίδονται από άλλες τράπεζες για την πρόληψη του αποτελέσματος της «διπλής μόχλευσης » (όταν μια τράπεζα επενδύει στο πρωτεύον κεφάλαιο της άλλης , ενώ η άλλη επενδύει στο πρώτο κεφάλαιο της τράπεζας κατά την ίδια περίοδο, η οποία αυξάνει τεχνητά τα ίδια κεφάλαια). Η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη της την αφαίρεση, αλλά από τότε έχει εφαρμοστεί σε αρκετές χώρες από τις εθνικές εποπτικές αρχές.

Όταν προσδιορίστηκε αυτό, η επιτροπή όρισε στη συνέχεια μια σειρά από παράγοντες που θα στάθμιζαν τα ποσά στον ισολογισμό για να απεικονίσουν το προσδοκώμενο επίπεδο κινδύνου. Τέλος , η Επιτροπή όρισε συστήματα στάθμισης που πρέπει για εφαρμόζονται σε στοιχεία εκτός ισολογισμού.

Τα εκτός ισολογισμού στοιχεία μπορούν να χωριστούν σε δύο ευρείες κατηγορίες :

- Πρώτον, υπάρχουν δεσμεύσεις που είναι παρόμοιες με τις μη χρηματοδοτούμενες πιστώσεις , οι οποίες θα μπορούσαν να μετατρέψουν τα περιουσιακά στοιχεία αν ένα συγκεκριμένο γεγονός συμβεί (για παράδειγμα , η μη εκταμίευση μέρους της πιστωτικής γραμμής που θα μετατραπεί σε ένα ισορροπημένο φύλλο έκθεσης, αν ο πελάτης τη χρησιμοποίησε , ή μια γραμμή εγγύησης για έναν πελάτη που θα εμφανιστεί στον ισολογισμό , εφόσον οι προεπιλογές του πελάτη και η εγγύηση ανακληθούν) .
- Δεύτερον, υπάρχουν παράγωγα μέσα των οποίων η τιμή είναι συνάρτηση της εξέλιξης των βασικών παραμέτρων της αγοράς (για παράδειγμα , ενδιαφέρουσες πράξεις ανταλλαγής επιτοκίων , συμβάσεις συναλλάγματος, κλπ.).

Για το πρώτο είδος των εργασιών , μια σειρά από παράγοντες μετατροπής πίστωσης (CCFs) εφαρμόζονται για να μετατρέψουν τα εκτός ισολογισμού στοιχεία σε ισοδύναμα σε λογαριασμούς του ισολογισμού τους . Αυτά τα " ισοδύναμα εν-ισορροπία " στη συνέχεια αντιμετωπίζονται όπως και τα άλλα περιουσιακά στοιχεία . Τα βάρη αυτών των CCF υποτίθεται ότι αντανακλούν τον κίνδυνο στις διάφορες λειτουργίες , ή η πιθανότητα ότι τα γεγονότα που θα τους μεταφέρουν στον ισολογισμό μπορεί να προκύψουν. Για το δεύτερο τύπο λειτουργίας , μια πρώτη θεραπεία προτάθηκε στην Βασιλεία 1 το 1988, αλλά η τρέχουσα μεθοδολογία βασίζεται σε μια τροποποίηση του 1995. (Balthazar, L. 2006).

Για τις συμβάσεις παραγώγων, ο κίνδυνος μπορεί να αναλυθεί σε δύο μέρη:

- Το τρέχον κόστος αντικατάστασης . Αυτή είναι η τρέχουσα αγοραία αξία (ή το μοντέλο αξία εάν δεν είναι διαθέσιμο) της θέσης .
- Το δυνητικό μελλοντικό άνοιγμα (PFE), το οποίο εκφράζει τον κίνδυνο της μεταβολής της τρέχουσας τιμής ως μια συνάρτηση της τιμής της αγοράς παραμέτρων (επιτόκια , μετοχές, κλπ.).

Το άθροισμα των δύο είναι το πιστωτικό ισοδύναμο ποσό της σύμβασης παραγώγων. Το τρέχον κόστος αντικατάστασης όμως μετράται μόνο αν είναι θετικό

(αλλιώς λαμβάνεται σαν να ήταν μηδενικό), επειδή ένα αρνητικό ποσό σημαίνει ότι η τράπεζα είναι ο οφειλέτης του αντισυμβαλλομένου της, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υπάρχει πιστωτικός κίνδυνος. Η «PFE» ισχύει για το πλασματικό ποσό της σύμβασης και είναι συνάρτηση του τύπου λειτουργίας και του υπόλοιπου ωριμότητας.

Τέλος , η ενημερωμένη έκδοση του 1995 εισήγαγε μια καλύτερη αναγνώριση για τη διμερή συμφωνία συμψηφισμού συμφωνιών. Οι συμβάσεις μεταξύ των δύο τραπεζών δημιουργούν μια ενιαία νομική υποχρέωση, καλύπτουν όλες τις σχετικές συναλλαγές, ώστε η τράπεζα θα έχει είτε ένα δικαίωμα να λάβει ή την υποχρέωση να καταβάλει μόνο το καθαρό ποσό των θετικών και αρνητικών τιμών των επιμέρους συναλλαγών σε περίπτωση που η αδυναμία εκτέλεσης μιας από τις τράπεζες οφείλεται σε κάποιο από τα ακόλουθα : προεπιλογή, πτώχευση εκκαθάριση , ή κάτι παρόμοιο. Στη συνέχεια, μειώνει τον αποτελεσματικό πιστωτικό κίνδυνο που συνδέεται με την εν λόγω σύμβαση παραγώγων μέσω της μείωσης της πιθανής έκθεσης. (Balthazar, L. 2006).

4.2. Βασιλεία 2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρώτο έγγραφο διαβούλευσης εκδόθηκε τον Ιούνιο του 1999 . Περιείχε την πρώτη σειρά προτάσεων για την τροποποίηση της Βασιλείας 1 και ήταν το αποτέλεσμα ενός χρόνου εργασίας και επαφών με διάφορους τομείς εργασίας της Επιτροπής Βασιλείας. Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, τον Ιανουάριο του 2001, ολοκληρώθηκε η πρώτη 'δέσμη' παρατηρήσεων από τον τομέα και τη συνέχιση των εργασιών της επιτροπής. Το τελευταίο έγγραφο διαβούλευσης εκδόθηκε από τα μέσα του 2003 έως και τον Ιούνιο του 2004, οπότε η τελική πρόταση δόθηκε στη δημοσιότητα.

Η λεγόμενη «Βασιλεία 2» που θα αντικαταστήσει το νομοθετικό πλαίσιο του 1988 είναι το αποτέλεσμα περισσότερων από έξι χρόνων εργασίας ρυθμιστικών αρχών και ενεργής συζήτησης με τον τομέα. Αυτή η διαδικασία εκπόνησης χαρακτηρίστηκε από τρεις Ποσοτικές Επιπτώσεις Μελετών (QIS). Αυτές αποτελούνταν από τη συλλογή των κύριων εισροών δεδομένων που ήταν αναγκαίες για να αξιολογήσουν ποιές θα μπορούσε να είναι οι νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τους διάφορους τύπους τραπεζών στη νέα Εποπτεία. Ο ρητός στόχος των ρυθμιστικών αρχών ήταν να διασφαλιστεί ότι το συνολικό επίπεδο του κεφαλαίου στον τραπεζικό τομέα θα παραμείνει κοντά στο σημερινό επίπεδο (η κύρια αλλαγή είναι μια διαφορετική κατανομή προς τις τράπεζες για να αντικατοπτρίζονται πιστότερα τα αντίστοιχα επίπεδα κινδύνου τους).

ΣΤΟΧΟΙ

Είναι κατατοπιστικό να δούμε τους τρεις δεδηλωμένους στόχους της Επιτροπής:

- Η αύξηση της ποιότητας και της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.
- Η δημιουργία και διατήρηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τράπεζες που δραστηριοποιούνται διεθνώς.
- Η προώθηση της υιοθέτησης αυστηρότερων πρακτικών στη διαχείριση των τομέων κινδύνου.

Οι δύο πρώτοι στόχοι είναι εκείνοι που ήταν η ‘καρδιά’ της Βασιλείας 1, ο τελευταίος είναι νέος, και λέγεται από την ίδια την Επιτροπή ότι είναι ο πιο σημαντικός. Αυτό είναι το σημάδι της αρχής της μετάβασης από τον λόγο που βασίζεται στη ρύθμιση, η οποία είναι μόνο ένα μέρος του νέου πλαισίου, προς την κατεύθυνση ενός κανονισμού που θα στηρίζεται όλο και περισσότερο σε εσωτερικά δεδομένα, πρακτικές και μοντέλα. Η εξέλιξη αυτή είναι παρόμοια με αυτή που συνέβη στη ρύθμιση της αγοράς κινδύνου, όπου εσωτερικά μοντέλα έγιναν επιτρεπτά ως βάση για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, στα παρασκήνια, οι άνθρωποι ήδη μιλάμε για μια «Βασιλεία 3» που θα αναγνωρίζει πλήρως τα εσωτερικά μοντέλα πιστωτικού κινδύνου.

Πολλές επαφές έπρεπε να δημιουργηθούν μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών και του τομέα μέσω κοινών φόρουμ και διαβουλεύσεων για να συσταθεί η Βασιλεία 2. Αυτό έχτισε πολύτιμες δομές επικοινωνίας που αναμένεται να διατηρηθούν ακόμη και μετά την ημερομηνία εφαρμογής της Βασιλείας 2.

Η εξέλιξη αυτή μάλιστα τονίζεται και στο ίδιο το τελικό κείμενο της Επιτροπής: η Επιτροπή αντιλαμβάνεται ότι η προσέγγιση της Βασιλείας 2 αντιπροσωπεύει ένα σημείο μεταξύ αμιγώς ρυθμιστικών μέτρων της πίστωσης κινδύνου και μια προσέγγιση που βασίζεται περισσότερο σε εσωτερικά υποδείγματα πιστωτικού κινδύνου αρχικά και σε περαιτέρω κινήσεις κατά μήκος εκείνης στη συνέχεια είναι προβλέψιμες , και υπόκεινται στην ικανότητα να αντιμετωπιστούν επαρκώς οι ανησυχίες σχετικά με την αξιοπιστία, τη συγκρισιμότητα, την επικύρωση και την αγωνιστική ισότητα. (Basel Committee on Banking Supervision, 2004d).

ΔΟΜΗ

Η Βασιλεία 2, διαρθρώνεται σε τρεις κύριους πυλώνες (πυλώνες 1-3), τρεις συμπληρωματικούς άξονες ουσιαστικά σχεδιασμένους για τη στήριξη των συνολικών στόχων της οικονομικής πρακτικής σταθερότητας και της καλύτερης διαχείρισης των κινδύνων.

Πυλώνας 1

Αυτή είναι η ενημέρωση του συντελεστή φερεγγυότητας της Βασιλείας 1. Πρώτον: Το RWA εξακολουθεί να θεωρείται ως ο πιο σχετικός δείκτης ελέγχου , καθώς το κεφάλαιο είναι το κύριο ρυθμιστικό έναντι ζημιών όταν τα κέρδη γίνονται αρνητική . Η απαίτηση 8 τοις εκατό εξακολουθεί να είναι η αναφορική αξία , αλλά ο τρόπος που τα περιουσιακά στοιχεία σταθμίζονται έχει σημαντικά βελτιωθεί. Οι τιμές του 1988 ήταν κατά προσέγγιση εκτιμήσεις, ενώ οι τιμές της Βασιλείας 2 είναι άμεσα και ρητά προερχόμενες από ένα τυπικό απλοποιημένο μοντέλο του πιστωτικού κινδύνου του κεφαλαίου, οι απαιτήσεις θα πρέπει τώρα να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με την εκτίμηση του εσωτερικού οικονομικού του πρωτεύοντος κεφαλαίου (το κατάλληλο επίπεδο του κεφαλαίου εκτιμήθηκε από την ίδια την τράπεζα , μέσω των εσωτερικών μοντέλων της).

Υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις της αυξανόμενης πολυπλοκότητας , για να υπολογίζουν τα σταθμισμένα στοιχεία του ενεργητικού (RWA) για τον πιστωτικό κίνδυνο. Η πιο προηγμένες έχουν σχεδιαστεί για να καταναλώνουν λιγότερα κεφάλαια, ενώ θα επιβάλουν βαρύτερες ποιοτικές και ποσοτικές απαιτήσεις όσον αφορά τα εσωτερικά συστήματα και διαδικασίες. Αυτό είναι ένα κίνητρο για τις τράπεζες να αυξήσουν τις εσωτερικές πρακτικές διαχείρισης κινδύνου τους . Καθώς και σαφέστερες κεφαλαιακές απαιτήσεις με βάση τη λειτουργία των επιπέδων κινδύνου , η σημαντική επέκταση των τύπων των εξασφαλίσεων που αναγνωρίζονται για να αντισταθμιστούν οι κίνδυνοι είναι άλλο ένα κίνητρο να παράγει μια πιο συστηματική πρακτική διαχείριση των ασφαλειών. Αυτό είναι , επίσης, σημαντική βελτίωση σε σχέση με την τρέχουσα συμφωνία, όπου το πεδίο των επιλέξιμων εξασφαλίσεων είναι μάλλον περιορισμένο .

Μια άλλη σημαντική καινοτομία στον πυλώνα 1 είναι μια νέα απαίτηση για λειτουργικό κίνδυνο. Στη νέα Βασιλεία 2 υπάρχει ρητή κεφαλαιακή απαίτηση για κινδύνους που σχετίζονται με πιθανές ζημιές που προκύπτουν από σφάλματα στη διαδικασία, εσωτερικές απάτες και προβλήματα στην τεχνολογία των πληροφοριών. Και πάλι , υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις της αυξανόμενης πολυπλοκότητας που είναι διαθέσιμες. Τέλος, το επιλέξιμο κεφάλαιο πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον το 8 τοις εκατό των σταθμισμένων απαιτήσεων που σχετίζονται με τρεις γενικούς τύπους κινδύνων.

Πυλώνας 2

Ο δεύτερος άξονας του κανονιστικού πλαισίου βασίζεται σε εσωτερικούς ελέγχους και εποπτική αξιολόγηση. Απαιτεί από τις τράπεζες να διαθέτουν κατάλληλα εσωτερικά συστήματα και μοντέλα αξιολόγησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων τους παράλληλα με το κανονιστικό πλαίσιο και την ενσωμάτωση συγκεκριμένου προφίλ κινδύνου των τραπεζών. Οι τράπεζες πρέπει επίσης να ενσωματώσουν τα είδη των κινδύνων που δεν καλύπτονται (ή όχι πλήρως) από τη συμφωνία αυτή, όπως η φήμη κινδύνου και η στρατηγική κίνδυνο, ο κίνδυνος πιστωτικής συγκέντρωσης ή ο κίνδυνος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο.

Στο πλαίσιο του πυλώνα 2, οι ρυθμιστικές αρχές επίσης οφείλουν να δείξουν ότι οι απαιτήσεις του πυλώνα 1 τηρούνται όντως, και να αξιολογήσουν την

καταλληλότητα των εσωτερικών υποδειγμάτων, που έχουν συσταθεί από τις τράπεζες. Αν οι ρυθμιστικές αρχές θεωρούν ότι το κεφάλαιο δεν είναι επαρκές, μπορεί να λάβουν διάφορες δράσεις για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Οι πιο προφανείς απαιτούν από την τράπεζα να αυξήσει την κεφαλαιακή της βάση, ή να περιορίσει το ύψος των νέων πιστώσεων που μπορεί να χορηγήσει, αλλά τα μέτρα μπορούν επίσης να επικεντρωθούν στην αύξηση της ποιότητας των εσωτερικών ελέγχων και πολιτικών.

Η Βασιλεία 2 δηλώνει ρητά ότι οι τράπεζες αναμένεται να λειτουργήσουν στο πλαίσιο ενός επίπεδου κεφαλαίου υψηλότερου από 8 τοις εκατό, μιας και ο πυλώνας 2 έχει σκοπό να λάβει πρόσθετες πηγές κίνδυνου. Έτσι, ο Πυλώνας 2 είναι πολύ ευέλικτος, διότι δεν είναι πολύ περιοριστικός. Κάποιοι ισχυρίζονται ότι αυτό είναι μια αδυναμία, καθώς οι ρυθμιστικές αρχές έχουν πάρα πολύ υποκειμενικότητα, η οποία θα μπορούσε να υπονομεύσει το στόχο για ίσους όρους ανταγωνισμού. Αλλά είναι ταυτόχρονα το πιο ενδιαφέρον μέρος του πλαισίου, δεδομένου ότι υποχρεώνει τις ρυθμιστικές αρχές και τις τράπεζες να συνεργάζονται στενά για την αξιολόγηση των εσωτερικών μοντέλων. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι ρυθμιστικές αρχές χρησιμοποιούν τη συγκριτική αξιολόγηση ως ένα από τα εργαλεία για την αξιολόγηση των τραπεζών με διαφορετικές προσεγγίσεις. Αυτό τείνει να δημιουργήσει τη δυναμική που απαιτείται για την τυποποίηση και τη καλύτερη κατανόηση των ετερογενών τρόπων πιστωτικών κινδύνων όπως αξιολογούνται και να ανοίξει τελικά το δρόμο για την αναγνώριση των εσωτερικών μοντέλων και τη χρήση τους ως βάση για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων, όπως συνέβη και με τον κίνδυνο αγοράς.

Πυλώνας 3

Αυτός αφορά στην πειθαρχία της αγοράς, και οι απαιτήσεις σχετίζονται με γνωστοποιήσεις. Οι τράπεζες αναμένεται να αναπτύξουν ολοκληρωμένες εκθέσεις σχετικά με τα εσωτερικά τους συστήματα διαχείρισης κινδύνων και για τον τρόπο που εφαρμόζεται η Βασιλεία 2. Οι εκθέσεις αυτές πρέπει να δημοσιοποιούνται στην αγορά τουλάχιστον δύο φορές το χρόνο. Αυτό εγείρει ορισμένα θέματα εμπιστευτικότητας στον τομέα, δεδομένου ότι ο κατάλογος των στοιχείων που δημοσιεύονται είναι εντυπωσιακός:

- περιγραφή των στόχων και πολιτικές διαχείρισης κινδύνου.
- εσωτερική εμπειρία ζημιών , ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου.
- εξασφαλίσεις πολιτικών διαχείρισης.

Ο στόχος είναι να αφήσουν την αγορά να διαθέσει επιπλέον πίεση στις τράπεζες για να βελτιώσουν τον κίνδυνο των πρακτικών διαχείρισης. Χωρίς αμφιβολία οι τραπεζικές πιστώσεις, οι αναλυτές μετοχών, οι επενδυτές ομολόγων, και άλλοι συμμετέχοντες στην αγορά, βρίσκουν τη γνωστοποίηση πληροφοριών πολύ χρήσιμη για την αξιολόγηση της ευρωστίας μιας τράπεζας.

4.3. Βασιλεία 3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ποιο είναι το μέλλον του τραπεζικού κανονισμού; Ποια θα είναι η επόμενη γρήγορη κίνηση στην εξέλιξη του κανονιστικού της πλαισίου; Τα ερωτήματα αυτά αποτελούν βασικό στοιχείο για την κορυφή της διαχείρισης καθώς οι πιο προηγμένες τράπεζες θα έχουν σαφώς σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.. Με τη σταδιακή ενσωμάτωση των βέλτιστων πρακτικών των μοντέλων κινδύνων μέσα στα πλαίσια ρύθμισης, οι τράπεζες που έχουν τις καλύτερες επιδόσεις της πολιτικής διαχείρισης κινδύνου, που θα μπορέσουν να πείσουν τις ρυθμιστικές αρχές ότι τα «εσωτερικά» τους μοντέλα θα ικανοποιήσουν κάποια βασικά κανονιστικά κριτήρια, θα είναι εκείνες που θα είναι σε θέση να επωφεληθούν πλήρως από τις δυνατότητες διαχείρισης κινδύνου, όπως το διπλό φόρτο της διαχείρισης των οικονομικών και εποπτικών ιδίων κεφαλαίων το οποίο γίνεται σταδιακά ένα ενιαίο έργο.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Το μέλλον είναι γεμάτο εκπλήξεις. Ωστόσο, κοιτάζοντας την ιστορία είναι ένας από τους πιο ορθολογικούς τρόπους για να οικοδομήσουμε μια πρώτη εικασία του πώς μπορεί τα πράγματα να πάνε. Ας επαναλάβουμε τις τρεις πιο σημαντικές κινήσεις:

1. Η πρώτη μεγάλη διεθνής κανονισμός ήταν η **Βασιλεία 1 –Accord**, η οποία επικεντρώθηκε στον πιστωτικό κίνδυνο που ήταν ο κύριος κίνδυνος του κλάδου τη δεδομένη στιγμή. Οι υπεύθυνοι της ρύθμισης πρότειναν ένα απλό τραχύ σύστημα ‘στάθμισης’ των συνδεόμενων κεφαλαίων για το επίπεδο ‘κινδύνου’ των στοιχείων ενεργητικού.
2. Μερικά χρόνια αργότερα, με την έκρηξη των συνεπειών, στη δεκαετία του 1980, και τη μεγαλύτερη μεταβλητότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών, στη βιομηχανία έγινε συνειδητό ότι η αγορά κινδύνου ήταν επίσης ένα σημαντικό θέμα.
3. Εν συνεχεία, το προτεινόμενο πλαίσιο ‘**Βασιλεία 2**’ ήταν μια αντίδραση στους επικριτές της αύξησης της αναποτελεσματικότητας της Βασιλείας 1 - Accord και των ευκαιριών ‘αρμπιράζ’ κεφαλαίου που οι πρόσφατες εξελίξεις το είχαν διευκολύνει. Όπου, εκτός από μια εκλεπτυσμένη προσέγγιση μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, ήταν επίσης αναγνωρισμένη η ανάγκη να καθοριστούν αποθεματικά κεφάλαια για να καλύψουν ένα νέο είδος κινδύνου –τον επιχειρησιακό κίνδυνο.

Από αυτά τα τρία σημαντικά βήματα στη ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος, μπορούμε ήδη να επιστήσουμε την προσοχή σε τρία γενικά συμπεράσματα :

- Κατ’ αρχάς, υπάρχει μια σαφής εξέλιξη προς την κατεύθυνση όλο και μεγαλύτερης ‘πολυπλοκότητας’, η οποία είναι απαραίτητο να διαχειριστεί την πολυπλοκότητα των χρηματοπιστωτικών προϊόντων του σήμερα, καθώς οι απαιτήσεις του θεσμικού πλαισίου είναι ένα έργο που προορίζεται για υψηλής εξειδίκευσης ειδικούς και η τάση αυτή είναι απίθανο να αντιστραφεί.
- Δεύτερον, μπορούμε να δούμε ότι οι ρυθμιστικές αρχές έχουν την τάση να ακολουθούν τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς σχετικά με τη διαχείριση του κινδύνου. Είναι υποχρεωμένοι να το πράξουν, εάν θέλουν οι απαιτήσεις να έχουν αξιοπιστία. Το πλαίσιο της Βασιλείας 1 ήταν πολύ βασικό. Η Τροπολογία για τον κίνδυνο της αγοράς ήταν ήδη πολύ πιο εξελιγμένη με την αναγνώριση των εσωτερικών υποδειγμάτων VAR (σημαντικός καταλύτης με ευρεία χρήση σήμερα). Οι απαιτήσεις του πιστωτικού κινδύνου της Βασιλείας

2 ήταν επίσης βασισμένοι σε αυτό. Επιπλέον, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι μελλοντικοί κανονισμοί θα εξακολουθήσουν να ενσωματώνουν την τελευταία λέξη της εξέλιξης στη μοντελοποίηση του κινδύνου. Το πεδίο εφαρμογής των τύπων κινδύνου που ενσωματώνονται καθίσταται ευρύτερο. Η συμφωνία του 1988 επικεντρώθηκε στον πιστωτικό κίνδυνο, εισήχθη στη συνέχεια ο κίνδυνος αγοράς, και στη Βασιλεία 2 εμφανίστηκε ο λειτουργικός κίνδυνος. Μπορούμε εύλογα να αναμένουμε ότι οι μελλοντικές εξελίξεις 'θα κρατήσουν' σχετικά με τη διεύρυνση των ειδών κινδύνου που καλύπτονται.

- Η αναγνώριση των εσωτερικών μοντέλων VAR, και τα σχόλια που προαναφέρθηκαν για τη Βασιλεία 2, καθώς και οι υπεύθυνοι ρυθμίσεων όπως αυτές, υποδεικνύουν ότι αναγνωρίζουν ότι τα απλουστευμένα μοντέλα «ένα - για όλα» δεν αποτελούν λύση για την αποτελεσματική εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα, αλλά απαιτούνται διαφοροποιήσεις. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι μελλοντικές τάσεις θα περιλαμβάνουν τη συνεργασία με τις τράπεζες την επικύρωση των εσωτερικών τους υποδειγμάτων και δεν θα επιβάλλουν σε αυτές εξωτερικούς κανονισμούς.

ΠΥΛΩΝΑΣ 2

Μια ανασκόπηση της ιστορίας μπορεί να μας δώσει κάποιες ιδέες , αλλά μπορούμε να προχωρήσουμε περαιτέρω, αν εξετάσουμε λεπτομερέστερα τον πυλώνα 2. Έτσι, επισημαίνεται ότι στην εισαγωγή της Βασιλείας 2, αναφέρεται ότι: η Επιτροπή επιδιώκει επίσης να συνεχίσει να ασκεί στον τραπεζικό κλάδο, μέσω συζήτησης, τις επικρατούσες πρακτικές διαχείρισης του κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των πρακτικών που αποσκοπούν να παράγουν ποσοτικά μέτρα κινδύνου και οικονομικού κεφαλαίου. (Basel Committee on Banking Supervision, 2004d) .

Το μέλλον βρίσκεται επομένως στην αύξηση της χρήσης των πλαισίων οικονομικού κεφαλαίου που θα ενσωματώσει ποσοτικά μέτρα των διαφόρων κινδύνων.

Ένα ακόμα φλέγον θέμα είναι και αυτό που εκφράζεται ως «Οικονομικό Κεφάλαιο». Με τον όρο «Οικονομικό Κεφάλαιο» είναι παρόμοιο με το εποπτικό κεφάλαιο, εκτός από το ότι δεν έχει της συντηρητική προκατάληψη, και είναι προσαρμοσμένο σε κάθε συγκεκριμένο κίνδυνο του εκάστοτε τραπεζικού προφίλ. Το 'Οικονομικό' Κεφάλαιο της εκάστοτε εταιρείας ανέρχεται στο απαραίτητο κεφάλαιο για να καλύψει ένα τραπεζικό κίνδυνο σε επίπεδο ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τη διάθεση ανάληψης κινδύνων του, και για να μετρηθεί με τα ίδια εσωτερικά μοντέλα. Αυτή είναι σαφώς μια απάντηση σε μια βασική πτυχή του πυλώνα 2.

Ο Πυλώνας 2 είναι σύντομος και αόριστος, επειδή ούτε οι ρυθμιστικές αρχές, ούτε η βιομηχανία θα μπορούσαν να συμφωνήσουν σε μια ενιαία δέσμη κανόνων για τη διαχείριση, αλλά είναι ταυτόχρονα και ο «σπόρος» που θα οδηγήσει στην Βασιλεία 3.

Βασικά, σύμφωνα με τον πυλώνα 2 απαιτείται από τις τράπεζες :

- Ορισμός του κεφαλαίου για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων τους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δεν καλύπτονται από τον πυλώνα 1 ως συνάρτηση του προφίλ κινδύνου της τράπεζας.
- Οι ρυθμιστικές αρχές θα αξιολογήσουν το πλαίσιο της τράπεζας που αφορά τον πυλώνα 2, και η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει να εγκρίνει και να ακολουθήσει την ΕΔΑΚΕ (ICAAP).

Αυτό με απλά λόγια σημαίνει ότι οι τράπεζες θα ενθαρρυνθούν να δημιουργήσουν ολοκληρωμένα το πλαίσιο του οικονομικού κεφαλαίου, και ότι οι ρυθμιστικές αρχές θα τις αξιολογήσουν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ 3

Ποια θα είναι η επόμενη κίνηση ; Ο Πυλώνας 2 είναι ένα ισχυρό κίνητρο και για τους ακαδημαϊκούς και για τη βιομηχανία, στο να εργαστούν για την ολοκληρωμένη μέτρηση και διαχείριση του κινδύνου και των απαραίτητων διαδικασιών. Αυτό το ρυθμιστικό πλαίσιο εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει ως καταλύτης.

Τα εσωτερικά υποδείγματα (μοντέλα) θα πρέπει να ελέγχονται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, οι οποίες θα μπορούν να τα συγκρίνουν, μεταξύ των τραπεζών από όπου προέρχονται, και να αρχίσουν να μοιράζονται τις εμπειρίες τους με διεθνείς αρχές πλέον όπως είναι η Επιτροπή της Βασιλείας. Αυτό θα οδηγήσει πιθανότατα σε κάποια 'τυποποίηση', όχι μόνο κάποιων συγκεκριμένων μοντέλων, αλλά επίσης και των κύριων κανονιστικών αρχών.

Η Βασιλεία 3 θα πρέπει να είναι απλώς η έγκριση των ρυθμιστικών αρχών για τις τράπεζες στο να βασίζονται σε εσωτερικά υποδείγματα (μοντέλα) για τον υπολογισμό των εποπτικών κεφαλαιακών απαιτήσεων τους, σύμφωνα με ένα σύνολο βασικών κανόνων, που θα υποστηρίζονται από εσωτερικούς ελέγχους. Οι πιο προηγμένες τράπεζες, τότε θα έχουν σαφώς ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως αυτές των οποίων η στρατηγική είναι να έχουν ένα προφίλ χαμηλού κινδύνου. Επί του παρόντος, οι περισσότερες τέτοιου τύπου τράπεζες, πρέπει να κρατήσουν τα επίπεδα του κεφαλαίου τους πάνω από αυτό που πραγματικά χρειάζεται σε συνάρτηση με το επίπεδο κινδύνου τους. Αυτός είναι και ο λόγος που πολλές έχουν εμπλακεί σε κανονιστικές πράξεις 'αρμπιτράζ' του κεφαλαίου .

Όταν τα εσωτερικά τους υποδείγματα (μοντέλα) αναγνωρίζονται πλήρως, και όταν η τυποποίηση θα επιτρέψει στην αγορά να κερδίσει την εμπιστοσύνη της σε αυτά, οι τράπεζες θα είναι σε θέση μόχλευσης στο να προσεγγίσουν την οικονομική πρωτεύουσα για να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματα που αυτή προσφέρει μέσα στα ακόλουθα πλαίσια:

- Αποτελεσματική τιμολόγηση με βάση τον κίνδυνο να στοχεύσετε επικερδείς πελάτες.
- Δυνατότητες διαχείρισης του κεφαλαίου να μειώσει το κόστος που συνδέεται με πολύ μεγάλα κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας.
- Υποστήριξη για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων για την κατανομή των περιορισμένων κεφαλαίων πόρων στις διάφορες ευκαιρίες ανάπτυξης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, θεωρούμε ότι οι τράπεζες που αφιερώνουν επαρκείς προσπάθειες για της Βασιλείας 2 τα θέματα, θα είναι οι πρώτες που θα είναι έτοιμες και για τη Βασιλεία 3.

Αν και ο πυλώνας 2 είναι ακόμα ανακριβής και ατελής, θεωρούμε ότι ήταν ένα πολύ θετικό στοιχείο στο πακέτο της Βασιλείας 2, που θα αναγκάσει τόσο τη βιομηχανία όσο και τις ρυθμιστικές αρχές να συμμετάσχουν σε μια συζήτηση σχετικά με πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις μέτρησης του κεφαλαίου. Η ποικιλία των προσεγγίσεων είναι απαραίτητη καθώς το προφίλ κινδύνου, όπως και οι τρόποι για να διαχειριστεί, διαφέρουν από τη μία τράπεζα στην άλλη. Το πάρα πολύ σφιχτό τυποποιημένο πλαίσιο θα ήταν μια πηγή συστημικού κινδύνου, η οποία σίγουρα δεν θα είναι ο στόχος της νέας ρύθμισης. Για αυτό, μια ανοιχτή συζήτηση σχετικά με το σύνολο κοινών αρχών της βιομηχανίας και τη διάχυση των διαφοροποιημένων μοντέλων, καθίσταται απαραίτητη.

Οι τράπεζες αν και αντιτίθενται σε αυτή την ιδέα, ωστόσο έχουν αποτύχει να δουν ένα σημαντικό γεγονός μέχρι τώρα: την οικονομική πρωτεύουσα, καθώς οι προσεγγίσεις αυτές δεν έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές από τις αγορές. Έτσι, παρόλο που οι πιο προηγμένες τράπεζες έχουν ανακοινώσει εδώ και πολλά χρόνια την εσωτερική τους προσέγγιση, αλλά δεν έχει ακόμη καταστεί κεντρικό στοιχείο για τους οργανισμούς αξιολόγησης και αναλυτές μετοχών.

Η ένταξη σε αυτές τις προσεγγίσεις οι οποίες έγκειται σε μια σειρά κανονιστικών περιορισμών, είναι το απαραίτητο βήμα για την επιτύχει η αποδοτική δευτερογενής αγορά κινδύνου, και θα πρέπει να θεωρείται από τον κλάδο ως ευκαιρία και όχι ως απειλή, καθώς η επιτυχία της οποίας εξαρτάται από την ικανότητα του κλάδου να συμμετάσχει σε μια ανοιχτή και εποικοδομητική συζήτηση με τους ρυθμιστικούς φορείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. ΣΥΓΚΡΙΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. Σύγκριση – Συμπεράσματα

Όσον αφορά στη Βασιλεία 1 και τη σύγκρισή της με την ακόλουθη Βασιλεία 2, θα λέγαμε ότι η πρώτη χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα θετικά και αρνητικά στοιχεία.

ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Παρά τις πολλές επικρίσεις, η Βασιλεία 1 ήταν επιτυχής με πολλούς τρόπους. Το πρώτο και αδιαμφισβήτητο επίτευγμα της πρωτοβουλίας αυτής ήταν ότι δημιούργησε ένα παγκόσμιο σημείο αναφοράς για τις τραπεζικές ρυθμίσεις, σχεδιασμένο αρχικά για διεθνώς ενεργές τράπεζες των χωρών της G10, το οποίο είναι τώρα η βάση έμπνευσης για τους τραπεζικούς κανονισμούς σε περισσότερες από 100 χώρες και συχνά επιβάλλεται και στις εθνικές τράπεζες.

Δυσφημιστές θα πουν ότι δεν παράγει αυτόματα ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις τράπεζες, πράγμα το οποίο ήταν ένας από τους στόχους της, επειδή οι τράπεζες με διαφορετικά προφίλ κινδύνου μπορεί να καταλήξουν με την ίδια κεφαλαιακή απαίτηση. Αλλά, τουλάχιστον οι διεθνείς τράπεζες αντιμετωπίζουν σήμερα ένα ενιαίο σύνολο κανόνων, με το οποίο δεν χρειάζεται να συζητούν με κάθε εθνική ρυθμιστική αρχή ποια είναι η σωστή σιάθμη του κεφαλαίου που θα πρέπει να έχουν για τη διεξαγωγή της ίδιας επιχείρησης σε πολλές διαφορετικές χώρες .

Επιπροσθέτως, οι τράπεζες διαφορετικών χωρών που ανταγωνίζονται στις ίδιες αγορές έχουν ισοδύναμο ρυθμιστικό κεφαλαιακών απαιτήσεων. Αυτό είναι σαφώς μία βελτίωση σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από το 1988.

Η εισαγωγή διαφορετικών συντελεστών στάθμισης κινδύνου για διαφορετικές κατηγορίες ενεργητικών στοιχείων, αν και δεν αντικατοπτρίζει πλήρως τους αληθινούς κινδύνους των πιστωτικών χαρτοφυλακίων των τραπεζών, είναι μια σαφής βελτίωση σε σχέση με τους προηγούμενες εποπτικούς δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν σε ορισμένες χώρες - όπως οι μετοχές : περιουσιακά στοιχεία ή συμμετοχικές ή οι αναλογικές καταθέσεις.

Κατάφερε η Basel I Accord να κάνει ο τραπεζικός τομέας μια ασφαλέστερη τοποθετηση;

Πολλές έρευνες έχουν διεξαχθεί σχετικά με το θέμα αυτό, αλλά η απάντηση είναι ακόμα ασαφής.

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των πιο πολλών τραπεζών όντως αυξήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας των μεγάλων τράπεζων της G10 πήγε από μέσο όρο 9,3 τοις εκατό το 1988 στο 11,2 τοις εκατό το 1996), και οι πτωχεύσεις τραπεζών μειώθηκαν (για παράδειγμα , οι ετήσιες αποτυχίες των ασφαλισμένων στη FDIC τραπεζών στις ΗΠΑ μειώθηκε από 280 το 1988 σε λιγότερες από 10 ετησίως μεταξύ 1995 και 2000). Αλλά σε ποιο βαθμό αυτή η βελτίωση της κατάστασης οφείλεται στην Βασιλεία 1 ή σε άλλους ενδεχόμενους παράγοντες (όπως π.χ. οι καλύτερες οικονομικές προϋποθέσεις) εξακολουθεί να είναι ένα ανοιχτό ερώτημα. Αλλά ακόμη και χωρίς τα εμπειρικά στοιχεία, μπορεί κανείς εύλογα να πιστέψει ότι ο κεφαλαιακός δείκτης έχει αναγκάσει τις τράπεζες κάτω από το 8% να πάρουν κάποια νέα κεφάλαια (ή να μειώσουν τα ανοίγματά τους) και ότι η πρωτοβουλία της G10 συνέβαλε στην μεγαλύτερη εστίαση και στην καλύτερη κατανόηση των κινδύνων που συνδέονται με τις τραπεζικές δραστηριότητες.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Εκτός από τα πλεονεκτήματα που τονίσαμε παραπάνω, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η Βασιλεία 1 έχει και πολλές ελλείψεις, οι οποίες μόνο αυξάνονται καθώς ο χρόνος περνά, φέρνοντας μια σταθερή ροή των καινοτομιών στον τομέα των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Από τη δεκαετία του 1990, οι έρευνες σχετικά με τη διαχείριση που σχετίζεται με τα θέματα πιστωτικού κινδύνου έχουν φέρει τεράστιες καινοτομίες στον τρόπο που χειρίζονται οι τράπεζες τους κινδύνους τους . Τεχνικές ποσοτικοποίησης επέτρεψαν σε εξελιγμένες τράπεζες να κάνουν ολοένα και πιο αξιόπιστες και ακριβείς εκτιμήσεις των εσωτερικών οικονομικών κεφάλαιου που χρειάζονται.

Το Οικονομικό κεφάλαιο (EC) , σε αντίθεση με το κανονιστικό κεφάλαιο που απαιτείται από τις ρυθμιστικές αρχές, είναι το κεφάλαιο που απαιτείται για να υποστηριχθούν δραστηριότητες ανάληψης κινδύνων της τράπεζας, όπως εκτιμάται από την ίδια την τράπεζα. Βασίζεται σε εσωτερικά υποδείγματα της τράπεζας και παραμέτρους κινδύνου. Το αποτέλεσμα είναι ότι όταν μια τράπεζα εκτιμά ότι η οικονομικό πρωτεύον κεφάλαιο της είναι πάνω από το κανονιστικό επίπεδο του κεφαλαίου , δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Αλλά αν το επίπεδο εποπτικών κεφαλαίων είναι υψηλότερο από το πρώτο, σημαίνει ότι η τράπεζα πρέπει να διατηρήσει ένα επίπεδο κεφαλαίου πάνω από ό, τι εκτιμά ως ικανοποιητικό , με αποτέλεσμα την καταστροφή της αξίας των μετόχων. Η απάντηση των εξελιγμένων τραπεζών είναι αυτή που ονομάζεται «κεφαλαιακή διαίτησία». Αυτό σημαίνει ότι μια διαίτησία μεταξύ του κανονιστικού και του οικονομικού κεφαλαίου, ώστε να ευθυγραμμιστούν περισσότερο, μπορεί να γίνει με τη συμμετοχή σε νέες λειτουργίες που καταναλώνουν περισσότερο από ό, τι τα οικονομικά εποπτικά κεφάλαια.

Εφόσον αυτές οι νέες λειτουργίες έχουν σωστές τιμές, θα αυξηθεί η επιστροφή στους μετόχους. Η διαίτησία κεφαλαίου από μόνη της δεν είναι ένα κακό πράγμα, καθώς επιτρέπει στις τράπεζες να διορθώσουν τις αδυναμίες των κανονιστικών περιορισμών που αναγνωρίζονται ακόμη και από τις ίδιες τις ρυθμιστικές αρχές. Ωστόσο, όσο περισσότερο αυτή η πρακτική απλώνεται και όσο περισσότερο διευκολύνεται από χρηματοοικονομικές καινοτομίες, τόσο λιγότερο αποτελεσματική γίνεται η Βασιλεία I.

Οι τράπεζες χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές διαίτησίας του κεφαλαίου. Η απλούστερη συμβαίνει επενδύοντας μέσα σε μια ζώνη στάθμισης κινδύνου, σε πιο ριψοκίνδυνα περιουσιακά στοιχεία. Για παράδειγμα, εάν η τράπεζα θέλει να αγοράσει ομόλογα στις κεφαλαιαγορές, θα μπορεί να αγοράσει «κερδοσκοπικού βαθμού» ομόλογα που παρέχουν υψηλά επιτόκια, ενώ απαιτούν τα ίδια κανονιστικά

κεφάλαια με τα ομόλογα «επενδυτικού βαθμού» (που θα μπορούσαν να πουλήσουν για να χρηματοδοτήσουν τη λειτουργία). Το πρωτεύων κεφάλαιο που καταναλώνεται από τη συμφωνία θα πρέπει να είναι υψηλότερο από τα εποπτικά κεφάλαια, επιτρέποντας έτσι στην τράπεζα να χρησιμοποιήσει το πλεόνασμα οικονομικού κεφαλαίου που θα πρέπει να κρατήσει λόγω κανονιστικών περιορισμών.

Οι πιο εξελιγμένες τεχνικές που χρησιμοποιούνται σήμερα είναι μια προσφυγή στην τιτλοποίηση και τα πιστωτικά παράγωγα. Οι τράπεζες δείχνουν καινοτόμο πνεύμα στη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών μέσων που θα τους επιτρέψουν να μειώσουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους, ακόμη και αν δεν μειώνουν πραγματικά τον κίνδυνο. Οι υπεύθυνοι της ρύθμισης στη συνέχεια υιοθέτησαν τους κανόνες του 1988 για να καλύψουν αυτά τα νέα μέσα, αλλά πάντα με κάποια καθυστέρηση.

Όσον αφορά στη Βασιλεία 2, οι έξι πιο αξιοσημείωτες καινοτομίες της Βασιλείας 2, είναι:

- Η αυξημένη ευαισθησία των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τα επίπεδα κινδύνου .
- Η εισαγωγή ιδίων εποπτικών κεφαλαίων για το λειτουργικό κίνδυνο .
- Σημαντική ευελιξία του Συμφώνου, μέσω πολλών επιλογών που μένουν στη διακριτική ευχέρεια των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.
- Η αυξημένη εξουσία των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, δεδομένου ότι αναμένεται από τον πυλώνα 2 να αξιολογήσουν την κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας σχετικά με το προφίλ ειδικού κινδύνου.
- Καλύτερη αναγνώριση των τεχνικών μείωσης του κινδύνου.
- Λεπτομερής υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις των αναλαμβανόμενων κινδύνων και των πολιτικών κινδύνων.

Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να βοηθήσουν την παγκόσμια βιομηχανία να προχωρήσει σε γενική κατανόηση των ζητημάτων διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου

και αποτελούν το ενδιάμεσο βήμα πριν από την πλήρη αναγνώριση του εσωτερικού υποδείγματος.

Όπως είδαμε , η παγκόσμια επίπτωση της Basel 2 είναι σχετικά ουδέτερη, όπως ήταν επιθυμητή από τις ρυθμιστικές αρχές . Υπάρχουν επίσης ορισμένα οφέλη για την επίτευξη των πιο εξελιγμένων μεθόδων, όπως η μέση διαφορά με την τρέχουσα προσέγγιση για την ομάδα 1 τραπεζών (μεγάλες διεθνείς τράπεζες) είναι +11 τοις εκατό στην SA , +3 τοις εκατό στην IRBF και -2 ποσοστιαίες μονάδες το IRBA . Ωστόσο, τα αποτελέσματα αυτά κρύβουν μια σημαντική μεταβλητότητα , με ορισμένες τράπεζες να βλέπουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους να πολλαπλασιάζονται κατά το ήμισυ. Η πιο ευνοημένες τράπεζες είναι αυτές που έχουν ένα σημαντικό μέρος του ενεργητικού τους σε καταστήματα λιανικής.

Το πώς αυτό θα οδηγήσει σε αποτελεσματικές μειώσεις κεφαλαίου ή αυξήσεις , και τι επιπτώσεις μπορεί να έχει στον τραπεζικό τομέα, θα εξαρτηθεί επίσης από την αγορά και τις αντιδράσεις του οργανισμού αξιολόγησης. Αλλά μάλλον θα υπάρξει ένας πιο έντονος ανταγωνισμός στις αγορές λιανικής και αναταράξεις στις αναδυόμενες αγορές.

Θα πρέπει επίσης να έχουμε κατά νου ότι η σημαντικότερη επίπτωση της Βασιλείας 2 κατά πάσα πιθανότητα δεν είναι άμεση μείωση ή αύξηση του επιπέδου του τραπεζικού κεφαλαίου, αλλά μια εξέλιξη των δυνατοτήτων διαχείρισης των κινδύνων τους. Με λίγη περισσότερη δουλειά, αυτό που αποτελεί τη βάση των βασικών απαιτήσεων της Βασιλείας 2 θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για να τις κορυφαίες τεχνικές μοντελοποίησης του κινδύνου. Βέλτιστες πρακτικές του σήμερα θα είναι η ελάχιστη έρευνα στα αυριανά 'standard'.

Από οργανωτική άποψη , μπορούμε να δούμε ήδη δύο κύριες επιπτώσεις της Βασιλείας 2. Η πρώτη είναι, φυσικά, η αυξανόμενη σημασία που δίνεται στους υπευθύνους διαχείρισης κινδύνων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που εμπλέκονται περισσότερο στη στρατηγική αναπτυξιακή διαδικασία και την επικοινωνία σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου από ό, τι ήταν στα τέλη του 1990. Η δεύτερη είναι η αυξανόμενη επικάλυψη των αρμοδιοτήτων μεταξύ της χρηματοδότησης και των λειτουργιών του κινδύνου. Οι εισοδοί του κινδύνου στη Βασιλεία 2, και το

προκύπτον γινόμενο, θα πρέπει να εξηγηθούν λεπτομερώς. Αυτό συνήθως γίνεται με χρηματοδότηση, αλλά, όπως τα στοιχεία αυτά είναι με βάση τον κίνδυνο, κάποια είσοδος διαχείρισης κινδύνου θα είναι επίσης αναγκαία. Σε ορισμένες τράπεζες, μπορούμε να δούμε τη δημιουργία των συναρτήσεων κινδύνου μέσω χρηματοδότησης, ενώ σε άλλες μια νέα υβριδική λειτουργία θα συσταθεί.

Η Βασιλεία 3, θα πρέπει να είναι απλώς η έγκριση των ρυθμιστικών αρχών για τις τράπεζες στο να βασίζονται σε εσωτερικά υποδείγματα (μοντέλα), για τον υπολογισμό των εποπτικών κεφαλαιακών απαιτήσεων τους, σύμφωνα με ένα σύνολο βασικών κανόνων, που θα υποστηρίζονται από εσωτερικούς ελέγχους. Οι πιο προηγμένες τράπεζες, τότε θα έχουν σαφώς ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ιδίως αυτές των οποίων η στρατηγική είναι να έχουν ένα προφίλ χαμηλού κινδύνου. Επί του παρόντος, οι περισσότερες τέτοιου τύπου τράπεζες, πρέπει να κρατήσουν τα επίπεδα του κεφαλαίου τους πάνω από αυτό που πραγματικά χρειάζεται σε συνάρτηση με το επίπεδο κινδύνου τους. Αυτός είναι και ο λόγος που πολλές έχουν εμπλακεί σε κανονιστικές πράξεις 'αρμπιτράζ' του κεφαλαίου.

Όταν τα εσωτερικά τους υποδείγματα (μοντέλα) αναγνωρίζονται πλήρως, και όταν η τυποποίηση θα επιτρέπει στην αγορά να κερδίσει την εμπιστοσύνη της σε αυτά, οι τράπεζες θα είναι σε θέση μόχλευσης στο να προσεγγίσουν την οικονομική πρωτεύουσα για να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματα που αυτή προσφέρει μέσα στα ακόλουθα πλαίσια:

- Αποτελεσματική τιμολόγηση με βάση τον κίνδυνο να στοχεύσετε επικερδείς πελάτες.
- Δυνατότητες διαχείρισης του κεφαλαίου να μειώσει το κόστος που συνδέεται με πολύ μεγάλα κεφαλαιακών αποθεμάτων ασφαλείας.
- Υποστήριξη για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων για την κατανομή των περιορισμένων κεφαλαίων πόρων στις διάφορες ευκαιρίες ανάπτυξης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, θεωρούμε ότι οι τράπεζες που αφιερώνουν επαρκείς προσπάθειες για της Βασιλείας 2 τα θέματα, θα είναι οι πρώτες που θα είναι έτοιμες και για τη Βασιλεία 3.

Αν και ο πυλώνας 2 είναι ακόμα ανακριβής και ατελής, θεωρούμε ότι ήταν ένα πολύ θετικό στοιχείο στο πακέτο της Βασιλείας 2, που θα αναγκάσει τόσο τη βιομηχανία όσο και τις ρυθμιστικές αρχές να συμμετάσχουν σε μια συζήτηση σχετικά με πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις μέτρησης του κεφαλαίου. Η ποικιλία των προσεγγίσεων είναι απαραίτητη καθώς το προφίλ κινδύνου, όπως και οι τρόποι για να διαχειριστεί, διαφέρουν από τη μία τράπεζα στην άλλη. Το πάρα πολύ σφιχτό τυποποιημένο πλαίσιο θα ήταν μια πηγή συστημικού κινδύνου, η οποία σίγουρα δεν θα είναι ο στόχος της νέας ρύθμισης. Για αυτό, μια ανοιχτή συζήτηση σχετικά με το σύνολο κοινών αρχών της βιομηχανίας και τη διάχυση των διαφοροποιημένων μοντέλων, καθίσταται απαραίτητη.

Οι τράπεζες αν και αντιτίθενται σε αυτή την ιδέα, ωστόσο έχουν αποτύχει να δουν ένα σημαντικό γεγονός μέχρι τώρα: την οικονομική πρωτεύουσα, καθώς οι προσεγγίσεις αυτές δεν έχουν γίνει ευρέως αποδεκτές από τις αγορές. Έτσι, παρόλο που οι πιο προηγμένες τράπεζες έχουν ανακοινώσει εδώ και πολλά χρόνια την εσωτερική τους προσέγγιση, αλλά δεν έχει ακόμη καταστεί κεντρικό στοιχείο για τους οργανισμούς αξιολόγησης και αναλυτές μετοχών.

Η ένταξη σε αυτές τις προσεγγίσεις οι οποίες έγκειται σε μια σειρά κανονιστικών περιορισμών, είναι το απαραίτητο βήμα για την επιτύχει η αποδοτική δευτερογενής αγορά κινδύνου, και θα πρέπει να θεωρείται από τον κλάδο ως ευκαιρία και όχι ως απειλή, καθώς η επιτυχία της οποίας εξαρτάται από την ικανότητα του κλάδου να συμμετάσχει σε μια ανοιχτή και εποικοδομητική συζήτηση με τους ρυθμιστικούς φορείς.

5.2. Προτάσεις Για Μελλοντική Έρευνα

Η Βασιλεία 2 αποτέλεσε μια τεράστια βελτίωση της Βασιλείας 1. Σχεδόν είκοσι χρόνια μετά από τον κανονισμό του 1988, οι εξελίξεις στην αγορά, οι καινοτομίες προϊόντων, και η ποσοτική πρόοδος της έρευνας από πλευράς πιστωτικού κινδύνου, κατέστησαν τους αρχικούς κανόνες εντελώς ξεπερασμένους.

Έτσι, η Βασιλεία 2 προσέφερε πολλές ευκαιρίες, με την έννοια ότι οι κανονιστικές απαιτήσεις είναι πολύ πιο στενά συνδεδεμένες με τις προσεγγίσεις της οικονομικής πρωτεύουσας που είναι να γίνει μία από τις βασικές διαστάσεις για τη μέτρηση των επιδόσεων, την κατανομή των πόρων, καθώς και την τιμολόγηση προϊόντων σε πολλές τράπεζες .

Ωστόσο, η Βασιλεία 2 ως μεταρρύθμιση δημιουργεί πολλές προκλήσεις. Κατ' αρχάς, οι πιο εξελιγμένες τράπεζες θεωρούν ότι «δεν πάει αρκετά μακριά», καθώς θα πρέπει να συνεχίσουν να διαχειρίζονται δύο παράλληλα συστήματα.

Παρά το γεγονός ότι, για τη συντριπτική πλειονότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, το να συμμορφωθούν με τη Βασιλεία 2, έγινε μόνο μέσω τεράστιας προσπάθειας και επενδύσεων για την αναβάθμιση των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων και των δυνατοτήτων τους, και αυτό θα έπρεπε τελικά να ωφελήσει τους πάντες .

Σήμερα , τα εργαλεία ποσοτικοποίησης και μέτρησης πιστωτικού κινδύνου είναι αρκετά ανεπτυγμένα και εύκολα προσβάσιμα. Αλλά δευτεροβάθμιες πιστωτικές αγορές εξακολουθούν να είναι αρκετά περιορισμένες, με την έννοια ότι είναι επικεντρωμένες σε κάποια μεγάλη επένδυση.

Οι τράπεζες ενεργώντας ως διαμορφωτές της αγοράς , και τα ρευστά μέσα διαχείρισης κινδύνου περιορίζονται σε μεταφορά του κινδύνου όσον αφορά στο πεδίο των δανειοληπτών.

Υπάρχει σαφώς μια συνεχής απαίτηση όσον αφορά στη συλλογή δεδομένων, στην τυποποίηση των εργαλείων ποσοτικοποίησης και στην εκπαίδευση των επενδυτών και των λιγότερο προηγμένων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εάν θέλουμε οι δευτερογενείς πιστωτικές αγορές να χαρακτηρίζονται από ρευστότητα.

Όσον αφορά σε αυτή την μακροπρόθεσμη προοπτική, οι απαιτήσεις που επιβάλλει η Βασιλεία 2 για το σύνολο του κλάδου, σαφώς είναι να λειτουργήσουν ως καταλύτης για την επίτευξη αυτού του στόχου, πορεύοντας προς την κατεύθυνση μιας πιο προηγμένης αναγνώρισης των τραπεζικών εσωτερικών μοντέλων.

Εις βάθος χρόνου, η ίδια τάση θα πρέπει να ακολουθείται για όλα τα είδη του κινδύνου.

Εάν ένα μήνυμα πρέπει να λαμβάνεται από αυτήν τη μελέτη, είναι ότι οι τράπεζες αν αξιοποιήσουν τις επενδύσεις που έγιναν για τη Βασιλεία 2, θα έχουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όσον αφορά τόσο στις αγορές, αλλά και στις ρυθμιστικές αναμενόμενες εξελίξεις κατά την επόμενη δεκαετία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

- Γκόρτζος Χρήστος, (2011), Βασιλεία III, « Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος».
- Peter Howells-Keith Bain, (2009), «Χρήμα, Πίστη, Τράπεζες - Μια Ευρωπαϊκή προσέγγιση», Εκδόσεις Κριτική.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- Balthazar, L. (2004) “PD estimates for Basel II,” *Risk Magazine*, April.
- Balthazar, L. (2006) “From Basel 1 to Basel 3”, Palgrave MacMillan.
- Basel Committee on Banking Supervision (1988) “International convergence of capital measurement and capital standards,” July, available at www.bis.org.
-
- Basel Committee on Banking Supervision (1996) “Amendment to the Capital Accord to incorporate market risks,” January, available at www.bis.org/publ/bcbs66/pdf.
- Basel Committee on Banking Supervision (1998) “Instruments eligible for inclusions in Tier 1 capital,” press release, available at www.bis.org.

- **Basel Committee on Banking Supervision (2000)** “Range of practice in banks’ internal rating systems,” January, available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2001)** “The new Basel Capital Accord: an explanatory note,” January, available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2003a)** “Quantitative Impact Study 3 –overview of global results,” available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2003b)** “Sound practices for management of operational risk,” available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2004a)** “Bank failures in mature economies,” Working Paper 13, April, available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2004b)** “Principles for the management and supervision of interest rate risk,” available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2004c)** “An explanatory note on the Basel 2 IRB risk weight functions,” available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2004d)** “International convergence of capital measurement and capital standards,” available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2005a)** “The application of Basel 2 to trading activities and the treatment of double default effects,” July, available at www.bis.org.
- **Basel Committee on Banking Supervision (2005b)** “Studies on the validation of internal rating systems,” Working Paper 14, available at www.bis.org.

Διαδίκτυο

- <http://www.ecb.europa.eu/>
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
  - ΕΣΚΤ και Ευρωσύστημα:
<http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/index.en.html>
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
  - ΕΣΚΤ:
<http://www.ecb.europa.eu/paym/pol/secovers/escbcesr/html/index.en.html>
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
  - ΕΚΤ και Ευρωσύστημα:
http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/mission_eurosys.el.html
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
  - Καταστατικό Ευρωπαϊκό Σύστημα Τραπεζών Και Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας:
http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026el_protocol_4.pdf
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
  - http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/137634.pdf , European Council, Brussels: 28 June 2013, ανάκτηση Νοέμβριος 2013.
  - <http://eurozone.europa.eu/media/436873/20130621-ESM-direct-recaps-main-features.pdf> , «ESM Direct Bank Recapitalisation Instrument», Luxembourg: 20 June 2013, ανάκτηση Νοέμβριος 2013.
  - http://ec.europa.eu/internal_market/finances/banking-union/index_en.htm , ανάκτηση Νοέμβριος 2013, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δελτίο Τύπου: Βρυξέλλες, 10 Ιουλίου 2013.
- <http://www.bankofgreece.gr/>
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.

- <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/Organization/Dnseis.aspx?FltFId=ID&FltVal=9>
ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
- http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%A0%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B9%CE%BF_%CE%95%CF%80%CE%BF%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CE%91%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B4%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82.pdf
«Πλαίσιο: Οι εποπτικές αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος στο νέο χρηματοοικονομικό Περιβάλλον», ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
- <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/Organization/Dnseis.aspx?FltFId=ID&FltVal=9> , «Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος», ανάκτηση Νοέμβριος 2013.
- <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=527185> , άρθρο του: Ι. Μουρμούρας, 24.08.2013, «Οι Προκλήσεις του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Συστήματος», ανάκτηση Νοέμβριος 2013.
- <http://archive.in.gr/Reviews/placeholder.asp?lngReviewID=96420&lngChapterID=-1&lngItemID=96445> , ανάκτηση Νοέμβριος 2013.
- <http://www.newmoney.gr/blog/23036/i-anadiarthrosi-tis-evropaikis-oikonomias-kai-tou-evropaikou-trapezikon-systimatos#ixzz2kpiJqdsp> , «Η αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας και του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος», ανάκτηση Οκτώβριος 2013.
- <http://www.inewsgr.com/286/i-anadiarthrosi-tis-evropaikis-oikonomias-kai-tou-evropaikou-trapezikou-systimatos.htm>, ανάκτηση Νοέμβριος 2013.
- www.bis.org.